

Liander N.V.

Jaarbericht 2023

5 juni 2024

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Kerncijfers	4
Jaarcijfers	5
Geconsolideerde winst- en verliesrekening	5
Overzicht totaalresultaat	5
Geconsolideerde balans	6
Geconsolideerd kasstroomoverzicht	7
Mutatieoverzicht van het geconsolideerd eigen vermogen	8
Toelichting op de geconsolideerde jaarcijfers	9
Overige toelichtingen	18
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	21
Enkelvoudige jaarrekening	24
Jaarrekening ex artikel 2:403 lid 1a BW	24
Balans (voor winstbestemming)	24
Winst- en verliesrekening	24
Winstbestemming 2022	25
Winstbestemming 2023	25
Besluit financieel beheer netbeheerder	26
Gesegmenteerde informatie	27
Overeenkomsten met verwante bedrijven	35
Verklaring Naleving Gedragscode voor Netbeheerders	36
Verklaring ex artikel 43, lid 9 sub b Elektriciteitswet 1998 en artikel 32, lid 11 sub b Gaswet	37
Investeringen en betrouwbaarheid netten	38
Investeringen in het energienetwerk	38
Betrouwbaarheid netten	38

Inleiding

Netbeheerder Liander N.V. (Liander) maakt onderdeel uit van de netwerkgroep met aan het hoofd Alliander N.V. (Alliander). De taken van Liander vloeien voort uit de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet en zijn wettelijk vastgesteld. Tot deze taken behoren:

- het aanleggen, onderhouden, uitbreiden en vernieuwen van elektriciteits- en gasnetten inclusief
- het realiseren van aansluitingen;
- het distribueren van elektriciteit en gas over deze netten;
- het waarborgen van de veiligheid en betrouwbaarheid van de netten;
- het faciliteren van de energiemarkt.

Liander beheert energienetwerken in de provincies Gelderland, Noord-Holland, Utrecht, Flevoland, Friesland en Zuid-Holland. Liander distribueert elektriciteit naar circa 3,4 miljoen huishoudens, bedrijven en instellingen en gas naar circa 2,5 miljoen huishoudens, bedrijven en instellingen.

De aandelen van Liander zijn in handen van Alliander. De grootste aandeelhouders van Alliander zijn de provincies Gelderland, Friesland en Noord-Holland en de gemeente Amsterdam. Daarnaast zijn de provincie Flevoland en diverse gemeenten in de provincies Flevoland, Gelderland, Noord-Holland en Zuid-Holland aandeelhouder van Alliander.

De hierna volgende jaarcijfers van Liander zijn opgesteld op grond van de artikelen 43 Elektriciteitswet 1998 en 32 Gaswet die de netbeheerder verplichten een afzonderlijke boekhouding te voeren voor de door hem beheerde netten en daarvan jaarlijks op geschikte wijze een verslag te publiceren. Met dit jaarbericht geeft Liander uitvoering aan deze verplichting.

De jaarcijfers van Liander zijn opgesteld met inachtneming van de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling die zijn gehanteerd bij het opstellen van de jaarrekening 2023 van Alliander. De jaarrekening van Alliander is te vinden op www.alliander.com. De jaarcijfers van Liander betreffen geen volledige jaarrekening. Om een beeld te krijgen van de financiële positie van Liander dient tevens de jaarrekening van Alliander te worden gezien. De jaarcijfers van Liander over 2023 zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening 2023 van Alliander. Hierbij is op 28 februari 2024 door Deloitte Accountants B.V. een goedkeurende controleverklaring afgegeven. Op basis van de concernvrijstelling is Liander onder meer vrijgesteld van de verplichting tot het zelfstandig publiceren van een volledige jaarrekening. In verband hiermee zijn een aansprakelijkheidsverklaring en instemmingsverklaring als bedoeld in artikel 2:403 BW bij de Kamer van Koophandel gedeponereerd.

Sinds 1 januari 2013 is de Wet Normering Topinkomens (WNT) van toepassing op Liander. De toelichtingsvereisten over 2023 ingevolge de WNT zijn in dit jaarbericht op pagina 18 en 19 vermeld.

Kerncijfers

€ miljoen, tenzij anders vermeld	2023		2022		
Netto-omzet		2.510		1.935	
Overige baten		19		17	
Bedrijfskosten		2.073		1.647	
Bedrijfsresultaat		456		305	
Resultaat na belastingen		273		187	
Investerings in materiële vaste activa		1.305		1.114	
Kasstroom uit operationele activiteiten		495		509	
Totaal activa		10.307		9.411	
Totaal eigen vermogen		3.036		2.587	
Nettoschuldpositie ¹		4.955		4.531	
Klanten					
Klanttevredenheid consumentenmarkt (in procenten)		43		49	
Klanttevredenheid zakelijke markt (in procenten)		36		34	
Uitvalduur elektriciteit (in minuten) ²		23,2		21,3	
Medewerkers					
Aantal medewerkers, inclusief inhuur (in fte)		4.134		3.673	
Omvang netwerk (in km)					
Elektriciteit					
Hoogspanning (110/150 kV)		393		393	
Tussenspanning (50 kV)		1.770		1.755	
Middenspanning (3/10/20 kV)		42.213		41.607	
Laagspanning (0,23 kV)		51.615		51.176	
Totaal		95.991		94.931	
Gas					
Hoge druk (> 0,2 bar)		7.208		7.204	
Lage druk (≤ 0,2 bar)		34.500		34.507	
Totaal		41.708		41.711	
Aantal actieve aansluitingen (in duizenden)					
		Nieuw	Totaal	Nieuw	Totaal
Elektriciteit					
Kleinverbruik		35	3.299	45	3.266
Grootverbruik		1	35	1	35
Openbare verlichting		6	796	6	799
Gas					
Kleinverbruik		2	2.508	4	2.523
Grootverbruik		-	11	-	11
Getransporteerde volumes					
Elektriciteit (in GWh)			39.838 ³		25.651
Gas (in miljoen m3)			4.343		4.672

1 De nettoschuldpositie wordt gevormd door de rentedragende schulden verminderd met de liquide middelen en beleggingen die vrij ter beschikking staan.

2 De uitvalduur geeft in minuten de gemiddelde duur weer dat de klanten in het Liander-gebied in een periode van een jaar geen elektriciteit hebben.

3 Met de implementatie van het programma allocatie 2.0 tranche 2 in april 2023, is de elektriciteitsinvoeding van kleinverbruikers nu nauwkeuriger berekend, wat resulteert in een verhoogde transport- en distributievolume.

Jaarcijfers

Geconsolideerde winst- en verliesrekening

€ miljoen	2023	2022
Bedrijfsopbrengsten		
Netto-omzet	2.510	1.935
Overige baten	19	17
Totaal bedrijfsopbrengsten	2.529	1.952
Bedrijfskosten		
Kosten van inkoop en uitbesteed werk	1.052	756
Personeelskosten	391	336 ¹
Overige bedrijfskosten	402	322 ¹
Totaal kosten van inkoop, uitbesteed werk en operationele kosten	1.845	1.414
Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen vaste activa	444	432
Af: Werk uitgevoerd door de groep en gekapitaliseerd als materiële vaste activa in uitvoering	-216	-199
Totaal bedrijfskosten	2.073	1.647
Bedrijfsresultaat	456	305
Financiële baten en lasten	-93	-58
Resultaat na belastingen deelnemingen en joint ventures	3	4
Resultaat voor belastingen	366	251
Belastingen	93	64
Resultaat na belastingen	273	187

1 Aangepast voor vergelijkingsdoeleinden.

Overzicht totaalresultaat

€ miljoen	2023	2022
Resultaat na belastingen	273	187
Overige elementen totaalresultaat		
Herwaardering voor verkoop beschikbare financiële activa	-	-
Totaalresultaat	273	187

Geconsolideerde balans

€ miljoen	31-12-2023	31-12-2022
Activa		
Vaste activa		
Materiële vaste activa	9.422	8.562
Immateriële vaste activa	218	218
Investerings in deelnemingen en joint ventures	4	4
Overige financiële activa	8	8
Latente belastingvorderingen	51	141
Totaal vaste activa	9.703	8.933
Vlottende activa		
Voorraden	185	135
Handels- en overige vorderingen	372	235
Overige financiële activa	47	100
Totaal vlottende activa	604	470
Activa aangehouden voor verkoop	-	8
Totaal activa	10.307	9.411
Eigen vermogen en verplichtingen		
Eigen vermogen		
Aandelenkapitaal	-	-
Agioreserve	175	-
Overige reserves	2.588	2.400
Resultaat boekjaar	273	187
Totaal eigen vermogen	3.036	2.587
Verplichtingen		
Langlopende verplichtingen		
Lening Alliander	2.566	2.566
Verplichtingen uit hoofde van leases	7	7
Vooruitontvangen opbrengsten	1.981	1.921
Voorzieningen en overige langlopende verplichtingen	1	-
Totaal langlopende verplichtingen	4.555	4.494
Kortlopende verplichtingen		
Handelsschulden en overige te betalen posten	93	97
Financiële verplichtingen kort extern	4	-
Rekening-courant Alliander	2.381	1.951
Overlopende passiva	238	282
Totaal kortlopende verplichtingen	2.716	2.330
Totaal verplichtingen	7.271	6.824
Totaal eigen vermogen en verplichtingen	10.307	9.411

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

€ miljoen	2023	2022
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Resultaat na belastingen	273	187
Aanpassingen voor:		
- financiële baten en lasten	93	58
- belastingen	93	64
- resultaat na belastingen deelnemingen en joint ventures	-3	-4
- afschrijvingen, amortisaties en bijzondere waardeverminderingen	363	350
- boekresultaat verkopen	5	-
Veranderingen in werkkapitaal:		
- voorraden	-50	-89
- handels- en overige vorderingen	-136	16
- handelsschulden en overlopende passiva	-47	47
Totaal veranderingen in werkkapitaal	-233	-26
Mutatie belastinglatenties, voorzieningen, derivaten en overig	-7	-5
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	584	624
Betaalde en ontvangen rente	-93	-58
Betaalde (ontvangen) winstbelasting	1	-57
Ontvangen dividend deelnemingen	3	-
Totaal	-89	-115
Kasstroom uit operationele activiteiten	495	509
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa	-1.305	-1.114
Bijdrage investeringen van derden	141	139
Verkoop bedrijfspanden	13	-
Overdracht warmtenetten	-	75
Aflossing op verstrekte leningen	-	6
Betaalde waarborgsommen	53	-100
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-1.098	-994
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Betaald dividend	-	-75
Ontvangen agio	175	-
Afgeloste leaseverplichtingen	-2	-1
Ontvangen (aflossing) waarborgsommen	-	-72
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	173	-148
Nettokasstroom	-430	-633
Rekening-courant en liquide middelen per 1 januari	-1.951	-1.318
Nettokasstroom	-430	-633
Rekening-courant en liquide middelen per 31 december	-2.381	-1.951

Het betalingsverkeer van Liander loopt, net als bij de meeste andere groepsmaatschappijen van Alliander, via de rekening-courant positie van Alliander. In dit kader bestaat tussen Alliander en Liander een rekening-courant kredietfaciliteitovereenkomst. De rekening-courant is opeisbaar en heeft voor Liander het karakter van kasequivalenten. Ten behoeve van het opstellen van het kasstroomoverzicht is deze positie derhalve onderdeel van de totale liquide middelen positie. Via deze rekening-courant worden nagenoeg alle ontvangsten en uitgaven verrekend.

Mutatieoverzicht van het geconsolideerd eigen vermogen

€ miljoen	Aan aandeelhouders toerekenbaar eigen vermogen				Totaal
	Aandelenkapitaal	Agioreserve	Overige reserves	Resultaat boekjaar	
Per 1 januari 2022	-	-	2.282	192	2.474
Nettoresultaat 2022	-	-	-	187	187
Totaalresultaat 2022	-	-	-	187	187
Overig	-	-	1	-	1
Dividend 2021	-	-	-	-75	-75
Bestemming resultaat 2021	-	-	117	-117	-
Totaal mutaties 2022	-	-	118	-192	-74
Per 31 december 2022	-	-	2.400	187	2.587
Nettoresultaat 2023	-	-	-	273	273
Totaalresultaat 2023	-	-	-	273	273
Overig	-	-	1	-	1
Agioستorting	-	175	-	-	175
Bestemming resultaat 2022	-	-	187	-187	-
Totaal mutaties 2023	-	175	188	-187	176
Per 31 december 2023	-	175	2.588	273	3.036

Resultaatbestemming 2022

Ingevolge het aandeelhoudersbesluit d.d. 4 juli 2023 inzake de vaststelling van de jaarrekening over 2022 is het resultaat na belastingen over 2022 van Liander (€ 187 miljoen) toegevoegd aan de overige reserves. Daarnaast heeft in 2023 een agioستorting plaatsgevonden van € 175 miljoen. Hierbij is rekening gehouden met de verplichting te voldoen aan de minimaal vereiste financiële ratio's zoals vermeld in het Besluit financieel beheer netbeheerder.

Het voorstel winstbestemming 2023 is niet verwerkt in bovenstaand mutatieoverzicht van het geconsolideerd eigen vermogen.

Toelichting op de geconsolideerde jaarcijfers

Algemeen

Liander is een naamloze vennootschap die statutair is gevestigd in Arnhem. In dit bericht zijn de financiële gegevens opgenomen over 2023 van de vennootschap en de volgende 100%-dochterondernemingen:

- Nuon Elektriciteitsnetwerken I B.V.
- Nuon Elektriciteitsnetwerken II B.V.

Voor deze dochterondernemingen inzake het boekjaar is door Alliander N.V. een aansprakelijkheids- en instemmingsverklaring als bedoeld in artikel 2:403 BW (403-verklaring) bij de KvK gedeponereerd.

In 2023 hebben er geen nieuwe consolidaties plaatsgevonden en zijn er geen consolidaties vervallen. In 2022 zijn vanwege de beëindiging van de betreffende CBL-transacties, de volgende aan de CBL gerelateerde vennootschappen opgeheven:

- Nuon Warmtenetwerken I B.V.
- Nuon Warmtenetwerken II B.V.
- Gamog Gasnetwerk Veluwe B.V.
- Gamog Gasnetwerk Oost-Gelderland B.V.
- Gamog Gasnetwerk Flevoland B.V.
- Nuon Gasnetwerken IV B.V.
- Nuon Gasnetwerken V B.V.
- Nuon Gasnetwerken VI B.V.
- Nuon Gasnetwerken VII B.V.
- Nuon Gasnetwerken VIII B.V.

Verder zijn als gevolg van de hiervoor genoemde beëindiging van de desbetreffende CBL-transactie ook de sub-subleases aan Vattenfall Warmte van de aan Liander N.V. toebehorende warmtenetwerken in Duiven-Westervoort en Almere-Stad van rechtswege afgelopen. In dat kader zijn door middel van een juridische splitsing beide warmtenetwerken op 12 april 2022 tegen de boekwaarde overgedragen aan twee door Alliander N.V. nieuw opgerichte vennootschappen. Met Vattenfall is afgesproken de verhuur van de warmtenetten zoveel mogelijk op basis van de afspraken uit de beëindigde sub-subleases aan Vattenfall Warmte te continueren tot 1 december 2024.

De niet-geconsolideerde deelnemingen van Liander ultimo 2023 zijn Reddyn B.V. met een belang van 50%, EDSN B.V. met een belang van 26% en BAS B.V., met een belang van 17%.

In dit bericht zijn dezelfde waarderinggrondslagen gehanteerd als in het jaarverslag 2023 van Alliander. Voor een nadere toelichting op de grondslagen van Alliander wordt verwezen naar het jaarverslag van Alliander over 2023. Dit verslag is te vinden op www.alliander.com.

De jaarcijfers van Liander zijn in overeenstemming met de cijfers van Liander, zoals opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Alliander, met uitzondering van nagekomen posten die in 2023 in de jaarcijfers van Liander zijn verantwoord maar pas in 2024 in de jaarrekening van Alliander. Dit betroffen met name nagekomen posten op basis van nieuw beschikbaar gekomen informatie en bestonden voornamelijk uit netverliezen elektriciteit en gas. Het totale bedrag, met een effect van € 16 miljoen op het bedrijfsresultaat, is verantwoord in de jaarcijfers 2023 van Liander. De jaarcijfers 2023 van Liander wijken daardoor met hetzelfde bedrag af van de cijfers van Liander zoals opgenomen in de geconsolideerde jaarrekeningen 2023 van Alliander.

In de jaarrekening 2023 van Alliander is in noot 2 de gesegmenteerde informatie opgenomen. Eén van de hierin onderscheiden segmenten is netbeheerder Liander. De in noot 2 opgenomen cijfers van Liander sluiten niet direct aan bij de in dit bericht opgenomen cijfers. De reden hiervoor is gelegen in het feit dat de in noot 2 opgenomen cijfers zijn opgesteld op vergelijkingsbasis, dat wil zeggen exclusief bijzondere posten en fair value mutaties. In dit bericht zijn de cijfers opgenomen inclusief bijzondere posten en fair value mutaties.

De belangrijkste grondslagen voor waardering en resultaatbepaling die door Liander zijn gehanteerd bij het opstellen van de geconsolideerde jaarcijfers worden hierna beschreven.

Het historische kostenprincipe wordt gehanteerd. In afwijking hiervan geldt dat bepaalde activa en verplichtingen, waaronder derivaten, tegen reële waarde worden gewaardeerd. Tenzij anders vermeld, zijn deze waarderinggrondslagen consistent toegepast voor alle boekjaren die in deze jaarcijfers zijn opgenomen.

Tenzij anders vermeld, luiden alle in de jaarcijfers opgenomen bedragen in miljoenen euro's.

Liander maakt voor zijn bedrijfsvoering gebruik van de werkzaamheden van onder andere de staven en service-units van Alliander. De werkzaamheden van deze afdelingen van Alliander worden op basis van afgesloten overeenkomsten (DVO's/SLA's) doorbelast aan Liander en hebben onder andere betrekking op het gebruik van gemeenschappelijke IT-activa en processen, gebouwen en aanvullende facilitaire diensten, HRM en aanvullende diensten vanuit de staven. De betreffende gemeenschappelijke activa en passiva, zoals IT-activa, gebouwen en terreinen maar ook de voorzieningen voor personeelsbeloningen, zijn op de balans van Alliander verantwoord.

Grondslagen voor de consolidatie

Dochterondernemingen

De geconsolideerde jaarcijfers omvatten de financiële gegevens van Liander en zijn dochterondernemingen. Dochterondernemingen zijn ondernemingen waarop Liander, direct of indirect, beslissende zeggenschap uitoefent over het operationele en financiële beleid teneinde daar voordelen uit te behalen. Bij de bepaling of er sprake is van beslissende zeggenschap worden de bestaande en potentiële stemrechten, die thans uitoefenbaar of converteerbaar zijn, meegenomen, alsmede het bestaan van andere overeenkomsten die Liander in staat stellen het operationele en financiële beleid te bepalen.

De activa, verplichtingen en resultaten van dochterondernemingen worden integraal geconsolideerd. De resultaten van geconsolideerde maatschappijen die zijn verkregen gedurende het jaar worden meegenomen vanaf de datum waarop de beslissende zeggenschap over deze ondernemingen is verkregen. Dochterondernemingen worden gedeconsolideerd vanaf het moment waarop geen beslissende zeggenschap meer kan worden uitgeoefend.

Intercompany-transacties, balansposten en ongerealiseerde winsten op transacties tussen dochterondernemingen worden geëlimineerd. Ongerealiseerde verliezen worden eveneens geëlimineerd, tenzij de transactie aanleiding geeft tot het verantwoorden van een bijzonder waardeverminderingverlies. De waarderingsgrondslagen van dochterondernemingen zijn indien nodig aangepast om een consistente toepassing van waarderingsgrondslagen binnen de Liander groep te waarborgen.

Deelnemingen en joint ventures

Deelnemingen zijn die entiteiten waarbij Liander, direct of indirect, invloed van betekenis uitoefent op het financiële en operationele beleid, maar geen beslissende zeggenschap heeft. Over het algemeen is hiervan sprake indien Liander tussen de 20% en 50% van de stemrechten kan uitoefenen. Joint ventures zijn overeenkomsten waarbij Liander, samen met één of meerdere partijen, activiteiten uitvoert waarbij alle partijen gezamenlijk de zeggenschap uitoefenen.

Investerings in deelnemingen en belangen in joint ventures worden gewaardeerd volgens de 'equity method'. De initiële waardering vindt plaats tegen historische kostprijs. De boekwaarde van de deelneming of de joint venture omvat de goodwill die bij de verwerving van de deelneming of het aangaan van de joint venture is betaald en het aandeel van Liander in de wijzigingen in het eigen vermogen van de deelneming, respectievelijk joint venture na het moment van verwerving, respectievelijk aangaan daarvan. Het aandeel in de gerealiseerde resultaten van de deelneming na overnamedatum wordt in de winst-en-verliesrekening opgenomen, en het aandeel in de wijziging in de niet-gerealiseerde resultaten van de deelnemingen na overnamedatum wordt opgenomen in het overige totaalresultaat. In het geval dat de (gecumuleerde) verliezen van de deelneming en/of joint venture de boekwaarde overstijgen, worden deze verliezen niet meer verwerkt, tenzij Liander de verplichting heeft of betalingen heeft gedaan om deze verliezen aan te zuiveren. In dat geval wordt ten laste van het resultaat een voorziening getroffen.

Ongerealiseerde winsten op transacties tussen Liander en zijn deelnemingen dan wel joint ventures worden geëlimineerd naar rato van het belang van Liander in de deelneming of de joint venture. Ongerealiseerde verliezen worden eveneens geëlimineerd, tenzij de desbetreffende transactie aanleiding geeft tot het verantwoorden van een bijzonder waardeverminderingverlies. De waarderingsgrondslagen van deelnemingen en joint ventures worden indien nodig aangepast om een consistente toepassing van waarderingsgrondslagen binnen Liander te realiseren.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Schattingen en veronderstellingen

Het opstellen van de jaarcijfers brengt met zich mee dat gebruik wordt gemaakt van schattingen en veronderstellingen die zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en op factoren die naar het oordeel van het management aanvaardbaar zijn, gegeven de specifieke omstandigheden. Deze schattingen en veronderstellingen zijn van invloed op de waardering en presentatie van de gerapporteerde activa en verplichtingen, op de niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen evenals op de gedurende het boekjaar gerapporteerde baten en lasten. De werkelijke uitkomsten kunnen afwijken van de gehanteerde schattingen en veronderstellingen.

Vreemde valuta

De posten in de jaarrekening van iedere entiteit die tot de Liander groep behoort, worden geadmistreerd in de valuta van de primaire economische omgeving waarin de betrokken entiteit opereert ('de functionele valuta'). De geconsolideerde jaarrekening wordt opgesteld in euro's, de functionele en presentatievaluta van Alliander. Omrekeningsverschillen op monetaire voor verkoop beschikbare financiële activa worden in het resultaat verantwoord, indien zij betrekking hebben op de omrekening van de geamortiseerde kostprijs in vreemde valuta. Alle overige omrekeningsverschillen worden in het eigen vermogen verantwoord.

Transacties in vreemde valuta worden omgerekend naar de functionele valuta tegen de op dat moment geldende valutakoers. Monetaire activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. Valuta-omrekeningverschillen voortvloeiend uit de afwikkeling van in vreemde valuta luidende transacties, respectievelijk voortvloeiend uit de omrekening per balansdatum, worden in het resultaat verwerkt. Dit tenzij deze rechtstreeks worden verwerkt in het totaalresultaat als kasstroomafdekking. Omrekeningverschillen op financiële activa en verplichtingen die tegen reële waarde worden gewaardeerd met verwerking van de waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening, worden verwerkt als onderdeel van de mutatie in de reële waarde van de desbetreffende post.

Bijzondere waardeverminderingen

Om bijzondere waardeverminderingen te bepalen, worden activa gegroepeerd op het laagste niveau waarop deze separaat identificeerbare kasstromen genereren. Deze groepering van activa wordt aangeduid als kasstroomgenererende eenheid. Voor goodwill geldt dat het niveau waarop groepering van activa plaatsvindt, overeenkomt met de wijze waarop intern de goodwill door het management wordt beoordeeld. Bijzondere waardeverminderingen van kasstroomgenererende eenheden worden in eerste instantie gealloceerd aan de goodwill van de kasstroomgenererende eenheid (of groep van kasstroomgenererende eenheden) en vervolgens pro rata aan de boekwaarde van de overige activa van de kasstroomgenererende eenheid.

Voor goodwill wordt jaarlijks vastgesteld of er mogelijk sprake is van een bijzondere waardevermindering door de boekwaarde van de kasstroomgenererende eenheid (of groep van kasstroomgenererende eenheden) waaraan deze is toegerekend te vergelijken met de realiseerbare waarde. Een bijzonder waardeverminderingverlies, het verschil tussen de boekwaarde en realiseerbare waarde, wordt verwerkt in de winst-en-verliesrekening. Indien gebeurtenissen of veranderingen in omstandigheden hiertoe aanleiding geven, wordt vastgesteld of er sprake is van een bijzondere waardevermindering van materiële vaste activa, immateriële activa of financiële vaste activa. Jaarlijks en bij tussentijdse publicatie wordt geëvalueerd of dergelijke gebeurtenissen of veranderingen aan de orde zijn.

In 2023, net als in 2022, hebben er geen wijzigingen in de kasstroomgenererende eenheden plaatsgevonden.

De realiseerbare waarde is de hoogste van de verkoopprijs, verminderd met de kosten om het actief te verkopen of de bedrijfswaarde. Bij het bepalen van de bedrijfswaarde worden geschatte toekomstige kasstromen contant gemaakt tegen een disconteringsvoet vóór belastingen. Deze disconteringsvoet reflecteert de tijdswaarde van geld en de risico's die specifiek met het betrokken actief verband houden. Indien bepaalde activa niet zelfstandig kasstromen genereren, dan wordt de realiseerbare waarde bepaald voor de kasstroomgenererende eenheid waarvan het desbetreffende actief deel uitmaakt. Indien een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies is opgehouden te bestaan, dan wordt dit slechts teruggedraaid ten gunste van het resultaat tot het bedrag van de oorspronkelijke boekwaarde, verminderd met reguliere afschrijvingen en amortisatie tot het moment van terugboeking van het verlies. Bijzondere waardeverminderingverliezen op goodwill worden niet teruggeboekt.

Beëindigde bedrijfsactiviteiten en activa aangehouden voor de verkoop

Vaste activa en activa die behoren tot de belangrijke activiteiten die worden aangehouden voor de verkoop, alsmede de verplichtingen die daaraan zijn toe te wijzen, worden separaat getoond op de balans. Activa worden als zodanig aangemerkt indien Liander zich heeft gecommitteerd het betrokken actief te verkopen, het verkoopproces in gang is gezet en de vermoedelijke verkoop naar verwachting zal plaatsvinden binnen één jaar nadat het betrokken actief als aangehouden voor de verkoop wordt geclassificeerd. Op deze activa wordt niet meer afgeschreven, doch afwaardering vindt plaats naar de reële waarde, verminderd met de verwachte verkoopkosten indien deze waarde lager is dan de boekwaarde. Indien de verkoop niet binnen één jaar heeft plaatsgevonden worden het betrokken actief alsmede de verplichtingen die daaraan zijn toe te wijzen niet langer separaat getoond op de balans. Dit tenzij de overschrijding van de éénjaarperiode het gevolg is van gebeurtenissen of omstandigheden waarover Liander geen controle heeft en Liander vasthoudt aan zijn plan om het betrokken actief te verkopen. De activa die worden aangehouden voor verkoop en de daarbij behorende verplichtingen worden in de balans separaat verantwoord vanaf het moment dat deze als zodanig worden aangemerkt. De vergelijkende cijfers in de balans worden op dit punt niet aangepast. De resultaten uit beëindigde bedrijfsactiviteiten omvatten de resultaten over het gehele boekjaar tot aan het moment van afsluiting. De vergelijkende cijfers worden eveneens aangepast.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen historische kostprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. Liander heeft bij de overgang naar IFRS op 1 januari 2004 gebruikgemaakt van de optie in IFRS 1 First-time Adoption of International Financial Reporting Standards om netwerken te waarderen tegen de veronderstelde kostprijs op dat moment. Deze waarderingsgrondslag is ook gehanteerd voor het jaarbericht.

De historische kostprijs omvat alle uitgaven die direct zijn toe te rekenen aan de aanschaf van de materiële vaste activa of productie ervan voor eigen gebruik. De kostprijs van activa die intern zijn geproduceerd bevat de directe kosten van materialen, arbeid en andere directe productiekosten die aan de productie van het actief zijn toe te wijzen, respectievelijk de kosten die benodigd zijn om het actief in operationele staat te brengen. Kosten van leningen die verband houden met de aanschaf van materiële vaste activa of met activa in uitvoering worden met ingang van 1 januari 2009 geactiveerd voor zover ze direct toerekenbaar zijn aan de aankoop, productie of constructie van een kwalificerend actief. Voor Liander houdt dit in dat interestlasten verplicht worden gekapitaliseerd voor alle kwalificerende activa waarvan de aanvangsdatum voor activering op of na 1 januari 2009 valt.

De kosten die worden gemaakt voor de vervaardiging of aanschaf van een materieel vast actief respectievelijk na het moment van ingebruikname worden slechts geactiveerd indien aannemelijk is dat deze kosten toekomstige economische voordelen zullen genereren en mits deze kosten betrouwbaar kunnen worden vastgesteld. Afhankelijk van de situatie worden deze investeringen inbegrepen in de boekwaarde van de desbetreffende activa of worden deze separaat geactiveerd. De boekwaarde van het oorspronkelijke actief wordt gedesinvesteerd bij vervanging. Uitgaven voor onderhoud worden direct ten laste van het resultaat gebracht in het jaar dat deze worden gemaakt. De kostprijs bevat tevens de contante waarde van de geschatte kosten van ontmanteling en opruiming van het actief en de kosten die worden gemaakt om het terrein, indien van toepassing, terug te brengen in de oorspronkelijke staat, voor zover daar een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting toe bestaat. Deze kosten worden geactiveerd op het moment van aanschaf of op een later tijdstip bij het ontstaan van de verplichting. In beide gevallen worden de geactiveerde kosten afgeschreven over de verwachte resterende levensduur van het betrokken actief.

Behalve voor gasactiva worden materiële vaste activa afgeschreven op basis van de lineaire methode, rekening houdend met de verwachte restwaarde, over de verwachte gebruiksduur van de verschillende componenten waaruit het betrokken actief bestaat.

De gebruiksduren van de componenten waaruit de activa categorieën bestaan, zijn als volgt opgebouwd¹:

- Terreinen: op terreinen wordt niet afgeschreven;
- Gebouwen: 20-50 jaar;
- Netwerken: 5-55 jaar;
- Overige vaste bedrijfsmiddelen: 3-60 jaar;
- Activa in uitvoering: op activa in aanbouw wordt niet afgeschreven.

De activa behorende tot de netwerken met een korte gebruiksduur (5 jaar) hebben voornamelijk betrekking op elektronica. De netten zelf (leidingen en kabels) hebben over het algemeen een gebruiksduur van 40 tot 55 jaar. De verwachte gebruiksduur, de restwaarde en afschrijvingsmethoden worden jaarlijks opnieuw geëvalueerd en indien nodig aangepast. Winsten of verliezen bij afstoting worden bepaald aan de hand van de opbrengsten en op het moment van afstoting geldende boekwaarde. Winsten worden verantwoord onder overige baten.

¹ Conform de afschrijvingstermijnen van de RAR (Regulatorische Accounting Regels).

Schattingswijzigingen 2023

In 2023 hebben geen wijzigingen plaatsgevonden in schattingsmethoden.

2022

Met ingang van 1 januari 2022 wordt voor de gasactiva de degressieve afschrijvingsmethode gehanteerd volgens de Variable Declining Balance methode. Daarbij wordt een versnellingsfactor van 1,2 gehanteerd. De belangrijkste reden voor deze wijziging is een verwacht afnemend gebruik van onze gasactiva door toepassing van alternatieve energiebronnen. Er is gekozen voor de degressieve afschrijvingsmethode, aangezien deze methode beter past bij de verwachte toekomstige afname van het aantal gebruikers van het gasnet. De versnellingsfactor van 1,2 is gebaseerd op het verwachte tempo waarin het aantal gebruikers van het gasnet zal afnemen.

De inschatting van Alliander is voorts dat de afname in het aantal gebruikers van het gasnet niet zal leiden tot het op grote schaal buiten gebruik stellen van de gasactiva. Ondanks een afname in het aantal gebruikers van het gasnet, zal de hoofdinfrastructuur van het gasnet namelijk grotendeels operationeel blijven. Daarnaast wordt een blijvende relevantie verwacht voor natuurlijk gas en duurzame alternatieven zoals groen gas en waterstof. Dit betekent dat een eventuele verkorting van de gebruiksduur van de gasactiva op basis hiervan niet van toepassing is.

Vanaf 1 januari 2022 is het amortisatiepatroon van de vooruit ontvangen bijdragen voor de gasactiva eveneens aangepast naar de Variable Declining Balance methode, zodat de netto afschrijvingslasten (bruto afschrijvingen verminderd met de geamortiseerde bijdragen) van de gasactiva een degressief patroon volgen.

Als gevolg van de schattingswijziging zijn de bruto afschrijvingslasten van de gasactiva in 2022 € 23 miljoen hoger en de geamortiseerde bijdragen € 4 miljoen hoger. De netto afschrijvingslasten zijn daarmee € 19 miljoen hoger dan wanneer de lineaire afschrijvingsmethode gehandhaafd zou zijn.

Immateriële vaste activa

Goodwill

Goodwill betreft het bedrag waarmee de overnameprijs de reële waarde van de door Liander overgenomen identificeerbare activa, verplichtingen en voorwaardelijke verplichtingen van overgenomen dochterondernemingen of deelnemingen overtreft. Goodwill betaald bij de overname van dochterondernemingen wordt verantwoord onder de post immateriële vaste activa. Goodwill betaald bij de overname van een deelneming wordt begrepen in de verkrijgingsprijs van de betrokken deelnemingen. Indien de overnameprijs lager is dan de reële waarde van de overgenomen identificeerbare activa, verplichtingen en voorwaardelijke verplichtingen (negatieve goodwill), dan wordt dit verschil direct ten gunste van het resultaat gebracht.

De boekwaarde van goodwill omvat de historische kostprijs verminderd met de cumulatieve bijzondere waardeverminderingen. Jaarlijks wordt door middel van impairmenttesten vastgesteld of sprake is van een bijzondere waardevermindering van goodwill. Bij de bepaling van het resultaat op het afstoten van een entiteit of kasstroomgenererende eenheid wordt rekening gehouden met de goodwill die toe te kennen is aan deze entiteit of eenheid.

Financiële activa

Binnen de post financiële activa, veelal investeringen in leningen en aandelen, wordt onderscheid gemaakt in de hierna beschreven categorieën. Financiële activa worden als kortlopend aangemerkt indien de resterende looptijd per balansdatum minder dan 12 maanden bedraagt. Indien de resterende looptijd meer dan 12 maanden is, dan wordt het actief als langlopend aangemerkt. De categorie waarin een financieel actief wordt ingedeeld en gewaardeerd is afhankelijk van:

- zowel het bedrijfsmodel van de entiteit voor het beheer van de financiële activa,
- als de eigenschappen van de contractuele kasstromen van het financiële actief.

Een financieel actief wordt tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd als beide volgende voorwaarden zijn vervuld:

- het financiële actief wordt aangehouden binnen een bedrijfsmodel dat erop gericht is financiële activa aan te houden om contractuele kasstromen te ontvangen, en
- de contractvoorwaarden van het financiële actief geven op bepaalde data aanleiding tot kasstromen die uitsluitend aflossingen en rentebetalingen op het uitstaande hoofdsombedrag betreffen.

Een financieel actief wordt tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat gewaardeerd als beide volgende voorwaarden zijn vervuld:

- het financiële actief wordt aangehouden binnen een bedrijfsmodel waarvan het doel wordt bereikt door zowel contractuele kasstromen te ontvangen als financiële activa te verkopen, en
- de contractvoorwaarden van het financiële actief geven op bepaalde data aanleiding tot kasstromen die uitsluitend aflossingen en rentebetalingen op het uitstaande hoofdsombedrag betreffen.

Een financieel actief moet tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies worden gewaardeerd, tenzij het overeenkomstig de bovenstaande alinea's tegen geamortiseerde kostprijs of tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat wordt gewaardeerd.

Een financieel actief wordt bij eerste opname gewaardeerd tegen de reële waarde ervan plus, in het geval van een financieel actief dat niet tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies wordt gewaardeerd, de transactiekosten die direct aan de verwerving of uitgifte van het financiële actief kunnen worden toegerekend.

Liander past geen bedrijfsmodel toe waarvan het doel wordt bereikt door zowel contractuele kasstromen te ontvangen als financiële activa te verkopen. De financiële activa van Liander worden na eerste opname derhalve gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs of gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in winst of verlies.

Indien voor financiële activa gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs een reële waarde-afdekking heeft plaatsgevonden, dan wordt de geamortiseerde kostprijs van het financieel actief aangepast voor de winst of het verlies dat is toe te rekenen aan het afgedekte risico. Deze waardemutaties worden in het resultaat verwerkt.

Bijzondere waardevermindering

Een voorziening voor verliezen wordt opgenomen voor te verwachten kredietverliezen op een financieel actief dat wordt gewaardeerd tegen geamortiseerde kosten of tegen reële waarde met waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat. Berekening van de impairment is gebaseerd op het verwachte verlies. Dit wordt periodiek beoordeeld. De algemene benadering gaat uit van het 'expected credit loss model' (ECL), waarbij het 12-maands verwachte kredietverlies wordt vastgesteld. Bij een significante toename van het kredietrisico van een financieel actief wordt het verwachte kredietverlies voor de gehele looptijd opgenomen.

Het bedrag van de te verwachten kredietverliezen (of terugboeking) dat vereist is om de vergoeding voor verliezen op de verslagdatum aan te passen wordt als een bijzondere waardeverminderingwinst of -verlies in de winst- en verliesrekening opgenomen.

Leningen en vorderingen

Leningen en vorderingen zijn primaire financiële instrumenten met vaste of variabele betalingen die niet op een actieve markt staan genoteerd. De waardering op het moment van eerste verwerking van de post leningen en vorderingen vindt plaats tegen reële waarde. Over het algemeen is dit gelijk aan de kostprijs van het financieel actief. De waardering na eerste verwerking vindt plaats tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve interestmethode.

Indien voor deze financiële activa een reële waarde-afdekking heeft plaatsgevonden, dan wordt de geamortiseerde kostprijs van het financieel actief aangepast voor de winst of het verlies dat is toe te rekenen aan het afgedekte risico. Deze waardemutaties worden in het resultaat verwerkt.

Voor verkoop beschikbare financiële activa

Voor verkoop beschikbare financiële activa worden gewaardeerd tegen reële waarde, zowel initieel als gedurende de periode dat het actief wordt aangehouden. De wijzigingen in reële waarde worden verwerkt in het eigen vermogen (overig totaalresultaat). Op het moment dat deze activa worden verkocht, wordt de cumulatieve waardemutatie, die in het eigen vermogen is verwerkt, in de winst-en-verliesrekening opgenomen. De interestbaten worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen in de periode waaraan deze baten kunnen worden toegerekend. Investeringsbaten in aandelen of andere eigen vermogensinstrumenten waarvan de marktwaarde niet staat genoteerd in een actieve markt, en waarvan de reële waarde niet betrouwbaar kan worden bepaald, worden na initiële opname gewaardeerd tegen kostprijs.

Leases waarbij Liander optreedt als lessor

Operationele leases

Liander is operationele leases aangegaan voor warmtenetten en energieregelateerde installaties. Operationele leases betreffen leases die niet als financiële leases worden aangemerkt. Risico's en voordelen die samenhangen met de eigendom van de betrokken activa zijn niet, of niet nagenoeg geheel, overgedragen aan de lessee.

De activa die ter beschikking zijn gesteld aan derden onder operationele leases worden verantwoord onder de post materiële vaste activa. De opbrengsten uit operationele leases worden over de looptijd in de winst-en-verliesrekening verwerkt onder de bedrijfsopbrengsten. Voor de bepaling van op te nemen kredietverliezen op openstaande vorderingen voor operationele leases wordt de vereenvoudigde benadering voor handelsvorderingen en contractactiva toegepast. Zie verder de grondslagen voor handels- en overige vorderingen.

Financiële leases

Alliander is een financiële lease aangegaan voor een warmtetransportleiding. Risico's en voordelen die samenhangen met de eigendom van het betrokken actief zijn geheel of nagenoeg geheel overgedragen aan de lessee.

De vorderingen uit hoofde van financiële leases worden verantwoord onder de post overige financiële activa. De financieringsbaten uit financiële leases worden gedurende de looptijd in de winst-en-verliesrekening verwerkt onder de financiële baten. Voor de bepaling van op te nemen kredietverliezen op vorderingen uit hoofde van financiële leases is de grondslag voor bijzondere waardevermindering van financiële activa van toepassing.

Voorraden

Voorraden worden gewaardeerd tegen kostprijs of lagere netto realiseerbare waarde. Deze voorraden bestaan uit grond- en hulpstoffen, voorraden in bewerking en gereed product. De kostprijs van de voorraden wordt bepaald op basis van de FIFO-methode (first in, first out). De netto realiseerbare waarde wordt bepaald aan de hand van de geschatte verkoopprijs onder normale bedrijfsomstandigheden, verminderd met de geschatte verkoopkosten.

Handels- en overige vorderingen

Handels- en overige vorderingen worden in eerste instantie gewaardeerd tegen reële waarde en vervolgens tegen geamortiseerde kostprijs, verminderd met eventuele bijzondere waardeverminderingen voor het risico van niet betaling. Voor het vaststellen hiervan wordt gebruikgemaakt van de vereenvoudigde benadering voor handelsvorderingen en contractactiva, waarbij op basis van ervaringsgegevens de verwachte kredietverliezen worden bepaald.

Liquide middelen

De post liquide middelen omvat alle financiële instrumenten die liquide zijn en waarvan de looptijd bij het aangaan van het instrument minder dan drie maanden bedraagt. De post liquide middelen bestaat ultimo 2022 en 2023 uit banktegoeden. Uitstaande debetsaldi bij banken worden slechts onder de liquide middelen opgenomen indien Liander het recht heeft om debet- en creditsaldi met elkaar te verrekenen, deze debet- en creditsaldi uitstaan bij dezelfde tegenpartij en Liander de intentie heeft van dit recht gebruik te maken en in de praktijk ook daadwerkelijk gebruik hiervan maakt.

Liquide middelen worden bij eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde en daarna tegen geamortiseerde kostprijs, hetgeen over het algemeen overeenkomt met de nominale waarde. Onder de liquide middelen zijn tevens opgenomen de liquide middelen waarover Liander niet vrij kan beschikken.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd tegen reële waarde. De reële waarden worden afgeleid van marktprijzen die staan genoteerd in actieve markten, of door gebruikmaking van recente vergelijkbare markttransacties of waarderingmethoden, zoals discounted cash flow-modellen en optiewaarderingsmodellen indien geen actieve markt bestaat. Reële waardemutaties worden in het resultaat verwerkt.

Leases waarbij Liander optreedt als lessee

Bij het aangaan van een contract wordt beoordeeld of het contract een leaseovereenkomst is of bevat. Een contract is of bevat een leaseovereenkomst indien het contract in ruil voor een vergoeding het recht verleent gedurende een bepaalde periode de zeggenschap over het gebruik van een geïdentificeerd actief uit te oefenen. Bij een contract dat een leaseovereenkomst is of bevat wordt elke leasecomponent binnen het contract afzonderlijk van niet-leasecomponenten van het contract als een leaseovereenkomst administratief verwerkt.

Op de aanvangsdatum wordt het met een gebruiksrecht overeenstemmende actief tegen kostprijs gewaardeerd. Deze kostprijs bestaat uit het bedrag van de eerste waardering van de leaseverplichting, de gemaakte initiële directe kosten, de op of voor de aanvangsdatum verrichte leasebetalingen, verminderd met alle ontvangen lease-incentives.

Op de aanvangsdatum wordt de leaseverplichting gewaardeerd tegen de contante waarde van de leasebetalingen die op die datum niet zijn verricht. De leasebetalingen worden gediscoteerd op basis van de impliciete rentevoet van de leaseovereenkomst, mits die op betrouwbare wijze kan worden bepaald. Indien dit niet op eenvoudige wijze kan worden bepaald, dan wordt de marginale rentevoet gehanteerd. De marginale rentevoet wordt bepaald op basis van de risicovrije marktrente, verhoogd met een specifiek voor Alliander geldende risico-opslag voor eenzelfde duur en met eenzelfde zekerheid als waartegen Alliander zou financieren voor de verkrijging van een vergelijkbaar actief.

De gebruiksrechten worden gewaardeerd tegen historische kostprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

De leaseverplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd door de boekwaarde te verhogen om de rente op de leaseverplichting weer te geven en te verminderen om de verrichte leasebetalingen weer te geven.

Liander maakt gebruik van de onder IFRS geboden vrijstelling voor leases van korte duur en voor leases van lage waarde.

Vooruitontvangen opbrengsten

Bijdragen in aanleg

Bijdragen in de aanleg en betalingen ontvangen van klanten, vastgoedontwikkelaars en lokale en regionale overheidsinstanties voor de gemaakte kosten voor de elektriciteits- en gasinfrastructuur van nieuwe woon- en industrielocaties worden als vooruitontvangen opbrengsten op de balans verantwoord. De vooruitontvangen opbrengsten worden geamortiseerd over de verwachte levensduur van de betrokken activa. De amortisatie wordt in de winst-en-verliesrekening verantwoord onder netto-omzet.

Overheidssubsidies en investeringspremies

Overheidssubsidies en investeringspremies worden verantwoord indien redelijke zekerheid bestaat dat aan de condities voor het verkrijgen van de subsidies of premies wordt of zal worden voldaan en dat het bedrag zal worden ontvangen. Subsidies en investeringspremies ontvangen voor investeringen in materiële vaste activa worden als vooruitontvangen opbrengsten in de balans opgenomen en worden geamortiseerd over de verwachte levensduur van de betrokken activa. De amortisatie wordt in de winst-en-verliesrekening verantwoord onder overige baten.

Overheidssubsidies en exploitatiesubsidies die geen verband houden met investeringen in materiële vaste activa of andere vaste activa worden in het resultaat verwerkt op het moment dat de daarbij behorende kosten worden gemaakt.

Rekening-courant Alliander

De post rekening-courant Alliander wordt gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Alle opbrengsten en kosten worden verwerkt in de rekening-courant. Het betalingsverkeer van Liander loopt, net als bij andere groepsmaatschappijen van Alliander, via de rekening-courantpositie met Alliander. Via deze rekening-courant worden nagenoeg alle opbrengsten en kosten verantwoord. De rekening-courant is opeisbaar en heeft voor Liander het karakter van kasequivalenten.

Belastingen

Latente belastingvorderingen en -verplichtingen voortvloeiend uit tijdelijke verschillen tussen de boekwaarde, zoals blijkt uit de jaarcijfers en de fiscale boekwaarde, worden bepaald op basis van de tarieven voor de vennootschapsbelasting die gelden, respectievelijk die op basis van de bestaande wetgeving naar verwachting van toepassing zullen zijn ten tijde van de afwikkeling van de latente belastingvordering of -verplichting. Latente belastingvorderingen, ontstaan als gevolg van bijvoorbeeld operationele verliezen, worden opgenomen als redelijkerwijs kan worden aangenomen dat verrekening kan plaatsvinden met toekomstige fiscale winsten. Saldering van latente belastingvorderingen en -verplichtingen vindt slechts plaats indien Liander een wettelijk recht tot verrekening heeft en de vorderingen en verplichtingen verband houden met belastingen die door één en dezelfde (overheids)instantie worden geheven. Latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

De belastingen over het resultaat worden berekend op basis van de geldende tarieven voor de vennootschapsbelasting en gewaardeerd tegen nominale waarde. Hierbij wordt rekening gehouden met permanente verschillen tussen het fiscale en het in de jaarcijfers gepresenteerde resultaat en met de mogelijkheden van voorwaartse verliescompensatie, in het geval latente belastingvorderingen uit hoofde van operationele verliezen niet zijn gewaardeerd. Aangezien Liander onderdeel is van de fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting met aan het hoofd Alliander N.V., wordt de berekende acute positie in rekening-courant met Alliander verantwoord. Dit geldt voor alle entiteiten binnen deze fiscale eenheid.

Alliander vormt samen met zijn Nederlandse dochterondernemingen (inclusief Liander) een fiscale eenheid voor zowel de vennootschapsbelasting als de omzetbelasting (BTW). Uit hoofde hiervan is iedere tot de fiscale eenheid behorende rechtspersoon hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschulden van de rechtspersonen die deel uitmaken van de fiscale eenheid. Alliander heeft een vrijwaringverklaring verstrekt op basis waarvan de aansprakelijkheid van Liander in dit kader wordt beperkt tot het bedrag dat Liander zelf verschuldigd zou zijn indien er geen fiscale eenheid was geweest.

Overige voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd indien:

- per balansdatum een juridisch afdwingbare en/of feitelijke verplichting bestaat die voortvloeit uit gebeurtenissen vóór de balansdatum;
- het aannemelijk is dat er een uitstroom van middelen zal plaatsvinden om de verplichting af te wikkelen;
- een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van de verplichting.

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting nodig zijn, tenzij het effect van de tijdswaarde van geld significant is. In dat geval wordt de voorziening gewaardeerd tegen contante waarde.

Handelsschulden en overige te betalen posten

Handelscrediteuren en overige schulden worden initieel op reële waarde verantwoord op de balans. Daarna vindt waardering plaats tegen geamortiseerde kostprijs, gebruikmakend van de effectieve-interestmethode. Gezien de veelal korte looptijd zijn de reële waarde en geamortiseerde kostprijs van deze posten over het algemeen nagenoeg gelijk aan de nominale waarde.

Opbrengstverantwoording

Een onderscheid wordt gemaakt naar netto-omzet en overige baten. Alle opbrengsten uit hoofde van contracten met klanten worden onder de netto-omzet verantwoord en alle overige opbrengsten onder overige baten. Opbrengsten worden gewaardeerd gebaseerd op de prestatieverplichtingen in het contract met de klant. Dit is exclusief ontvangen bedragen ten behoeve van derde partijen. De opbrengst wordt verantwoord op het moment dat de beschikkingmacht van een product of dienst wordt overgedragen. Bij de beoordeling van contracten met klanten worden portfolio-benaderingen toegepast voor onder andere de aansluit-, transport- en meetdiensten van de netbeheeractiviteiten. Contracten met klanten voor deze diensten worden voor onbepaalde tijd aangegaan en bij aanvang van het contract betaalt de klant een investeringsbijdrage en vervolgens betaalt de klant periodiek vergoedingen voor dienstverlening. Deze dienstverlening betreft prestatieverplichtingen die over een periode (over-time) worden vervuld. De opbrengst wordt daarbij opgenomen in de periode waarin de klant de dienst afneemt. De investeringsbijdrage die bij aanvang van een contract wordt betaald betreft een vergoeding voor een prestatieverplichting die gedurende de contractperiode wordt geleverd door het verlenen van de aansluit- en transportdienst. De ontvangen bijdrage wordt als nog te vervullen prestatieverplichting op de balans opgenomen en vervolgens geamortiseerd gedurende de gebruiksduur van het betrokken actief.

Netto-omzet

De netto-omzet bestaat uit:

- Gereguleerde opbrengsten. Deze opbrengsten vloeien voort uit hoofde van de aansluit- en transportdienst van elektriciteit en gas en omvatten enerzijds vaste tariefcomponenten, het zogenaamde capaciteitstarief, en anderzijds de amortisatie van de als vooruitontvangen opbrengsten gepassiveerde klantbijdragen. Hier zijn tevens de meetdiensten voor kleinverbruikers elektriciteit en gas onder opgenomen. Voor de levering van deze diensten in de consumentenmarkt worden voor de periode vanaf de jaarafrekening tot aan de balansdatum inschattingen gemaakt voor de nog te factureren omzet in deze periode;
- Overige opbrengsten zoals transformatorverhuur binnen het gebied CBL Randmeren.

Overige baten

De overige baten bestaan onder meer uit de volgende posten:

- Schadevergoedingen en andere incidentele opbrengsten;
- Resultaat uit het afstoten van materiële vaste activa; dit betreft het saldo van de netto-opbrengst uit hoofde van verkopen en de boekwaarde van het afgestoten actief. Winsten en verliezen uit hoofde van de afstoting van activa worden gesaldeerd weergegeven.

Kosten van inkoop en uitbesteed werk

Deze post omvat de kosten voor de inkoop van netverliezen waarin mede begrepen worden de te verwachten reconciliatie-effecten, kosten van transportcapaciteit en -beperkingen en van compensatievergoedingen. Verder zijn in deze post begrepen de kosten van grond- en hulpstoffen die zijn gebruikt bij de levering van goederen en diensten alsmede de kosten voor uitbesteed werk zoals facturatie en inning en inhuur van aannemers.

Geactiveerde productie voor eigen gebruik

Deze post omvat onder meer de kosten van de medewerkers van Liander, gemaakt in het kader van investeringsprojecten.

Financiële baten

De financiële baten bestaan uit interestbaten op de financiële (rentedragende) activa, zijnde leningen, vorderingen en liquide middelen, berekend op basis van de effectieve-interestmethode, alsmede uit baten uit hoofde van valutaresultaten en mutaties in de reële waarde van rentederivaten.

Financiële lasten

De financiële lasten bestaan uit de volgende posten:

- Interestlasten: deze post omvat de interestlasten op de rentedragende verplichtingen berekend op basis van de effectieve-interestmethode. De rentedragende verplichtingen omvatten met name de langlopende lening van en rekening-courant verplichting aan Alliander;

- Valutaresultaten: deze post omvat valutaresultaten die voortvloeien uit de omrekening van transacties in vreemde valuta en van financiële activa en verplichtingen en derivaten die luiden in vreemde valuta.

Grondslagen voor het geconsolideerd kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode, waarbij voor de herleiding van de mutatie in de liquide middelen wordt uitgegaan van het nettoresultaat volgens de winst-en-verliesrekening. Valutaresultaten, evenals alle overige mutaties, worden geëlimineerd voor zover deze niet tot een kasstroom hebben geleid. Hetzelfde geldt voor de financiële baten en lasten alsmede de verantwoorde vennootschapsbelasting in de winst-en-verliesrekening. Deze posten worden in de kasstroom uit operationele activiteiten vervangen door de ontvangen/betaalde rente respectievelijk de ontvangen/betaalde winstbelasting.

De financiële gevolgen van de verwerving dan wel afstoting van deelnemingen en dochterondernemingen komen afzonderlijk tot uiting in de kasstroom uit investeringsactiviteiten. In verband hiermee komen de getoonde kasstromen niet overeen met de mutaties zoals die in de geconsolideerde balansen worden vermeld. Ten behoeve van het opstellen van het kasstroomoverzicht is de rekening-courant positie met Alliander onderdeel van de totale liquide middelen positie. Via deze rekening-courant worden nagenoeg alle kosten en opbrengsten verantwoord.

Overige toelichtingen

Publicatie op grond van de WNT

Algemeen

Met ingang van 1 januari 2013 is de Wet Normering Topinkomens (WNT) van toepassing op naamloze of besloten vennootschappen die zijn aangewezen als netbeheerder. Dit betekent dat de WNT van toepassing is op Liander N.V. De WNT normeert de bezoldiging voor topfunctionarissen. Het maximum van de bezoldiging voor 2023 is voor topfunctionarissen vanaf de dertiende maand van de functievervulling vastgesteld op € 223.000.

Overeenkomstig de publicatieplicht wordt de bezoldiging van (gewezen) topfunctionarissen op persoonsnaam vermeld. Hetzelfde geldt voor uitkeringen wegens het beëindigen van het dienstverband van (gewezen) topfunctionarissen.

Liander en de WNT

De bepalingen in de WNT zijn van toepassing op alle (top)functionarissen van Liander.

Topfunctionarissen

Het hoogste uitvoerende orgaan is de directie van Liander. De directieleden van Liander, de heer M.J. Otto (vanaf 20 mei 2020), de heer W.Th. Bien (vanaf 7 oktober 2019), mevrouw M.I. Visser (vanaf 1 mei 2020) en de heer F.D. Schut (vanaf 1 april 2019), gelden dan ook als topfunctionarissen. Daarnaast functioneert de Raad van Commissarissen (RvC) van Alliander als het hoogste toezichthoudende orgaan van Liander. In de statuten van Alliander staat in artikel 26 dat de RvC tot taak heeft toezicht te houden op het beleid van de Raad van Bestuur van Alliander en op de algemene gang van zaken in de vennootschap en de met haar verbonden onderneming. Liander heeft geen eigen RvC ingesteld, de RvC van Alliander houdt toezicht op Liander (getrapt toezicht). De leden van de Raad van Commissarissen gelden derhalve eveneens als topfunctionarissen van Liander.

Bezoldiging directie Liander N.V.

Bezoldiging directie Liander N.V. 2023 vanaf dertiende maand van functievervulling

€							
Naam	Functie	Bezoldiging	Duur dienstverband	Omvang dienstverband (in FTE)	Dienstbetrekking	WNT norm	Motivering overschrijding
M.J. Otto	Directeur	35.612	1/1 - 31/12	0,16	Nee	35.612	N.v.t.
M.I. Visser	Directeur	78.684	1/1 - 31/12	0,35	Nee	78.684	N.v.t.
W.Th. Bien	Directeur	8.346	1/1 - 31/12	0,04	Nee	8.346	N.v.t.
F.D. Schut	Directeur	30.124	1/1 - 31/12	0,14	Nee	30.124	N.v.t.

Bezoldiging directie Liander N.V. 2022 vanaf dertiende maand van functievervulling

€							
Naam	Functie	Bezoldiging	Duur dienstverband	Omvang dienstverband (in FTE)	Dienstbetrekking	WNT norm	Motivering overschrijding
M.J. Otto	Directeur	23.293	1/1 - 31/12	0,11	Nee	23.293	N.v.t.
M.I. Visser	Directeur	75.613	1/1 - 31/12	0,35	Nee	75.613	N.v.t.
W.Th. Bien	Directeur	14.001	1/1 - 31/12	0,06	Nee	14.001	N.v.t.
F.D. Schut	Directeur	26.647	1/1 - 31/12	0,12	Nee	26.647	N.v.t.

De directieleden van Liander N.V. zijn ook voorzitter respectievelijk leden van de Raad van Bestuur van Alliander N.V. Er vindt allocatie plaats van de bezoldiging naar de functies op basis van tijdsbesteding.

Bezoldiging Raad van Commissarissen 2023 en voorafgaand kalenderjaar

De WNT-normen in 2023 en 2022 voor de voorzitter en een lid van de Raad van Commissarissen zijn respectievelijk 15% en 10% van het geldende bezoldigingsmaximum van € 223.000 in 2023 en € 216.000 in 2022.

€ Naam	2023		Voorafgaand kalenderjaar	
	Bezoldiging	WNT norm	Bezoldiging	WNT norm
A. Jorritsma-Lebbink, voorzitter	33.450	33.450	32.400	32.400
T. Menssen	22.300	22.300	21.600	21.600
F. Eulderink	22.300	22.300	21.600	21.600
G.R. Pennings	22.300	22.300	21.600	21.600
M. Nooteboom ¹	15.702	15.702	-	-
B. Roetert ²	6.659	6.659	21.600	21.600

1 Met ingang van 19 april 2023 benoemd.

2 Met ingang van 19 april 2023 teruggetreden.

Toelichting

De vermelde gegevens betreffen de werkzaamheden van de RvC-leden als topfunctionaris voor Liander als ook de werkzaamheden voor de holding Alliander. De RvC-leden zijn in 2023 en 2022 het gehele jaar in functie geweest, tenzij anders vermeld.

Vergoedingen bij beëindigen dienstverband

Voor de topfunctionarissen van Liander is in het verslagjaar 2023 geen sprake geweest van vergoedingen bij het beëindigen van een dienstbetrekking.

Normonduidelijkheid in de Wet Normering Topinkomens

Er zijn een aantal onduidelijkheden in de Uitvoeringsregeling WNT 2023 bij intra-groep detacheringen, zoals vanuit Alliander naar Liander plaatsvindt. Deze onduidelijkheden hebben vooral betrekking op de WNT-gegevens 'Omvang van het dienstverband' (deeltijdfactor) en 'Bezoldiging'. Inzake de bezoldiging is in de WNT bepaald dat de bezoldiging van de topfunctionaris bij een WNT-instelling bestaat uit de kosten die door andere groepsmaatschappijen worden doorbelast aan de WNT-instelling met betrekking tot de functievervulling van de topfunctionaris bij die WNT-instelling. De doorbelaste kosten voor de functievervulling van een topfunctionaris dienen te worden bepaald op basis van artikel 2a van de Uitvoeringsregeling. In het geval van intra-groepdetachering is het bezoldigingsbegrip echter niet nader uitgewerkt. Een limitatieve opsomming en definitie in de wet- en regelgeving ontbreekt. Inzake de omvang van het dienstverband is in de uitvoeringsregeling van de WNT niet bepaald hoe 'groepsbrede' werkzaamheden voor bijvoorbeeld beleid, strategie en personeelszaken dienen te worden toegerekend aan de (WNT-)instellingen binnen een groep.

Voor Liander zijn de directieleden ook voorzitter respectievelijk leden van de Raad van Bestuur van Alliander N.V. De topfunctionarissen hebben een arbeidsovereenkomst met Alliander N.V. Beide functies zijn vastgelegd in de arbeidsovereenkomst. Er vindt allocatie plaats van de bezoldiging naar de functies op basis van tijdsbesteding. Het criterium wat hierbij gehanteerd wordt, zijn de bestede uren t.b.v. de functievervulling. De hieruit resulterende deeltijdfactor vermenigvuldigd met de maximum WNT bezoldiging (voor 2023 € 223.000) wordt doorbelast aan Liander N.V. Inzake de RvC-leden betreffen de vermelde gegevens de werkzaamheden van de RvC-leden als topfunctionaris voor Liander als ook de werkzaamheden voor de holding Alliander. Er heeft voor de RvC-leden geen allocatie plaatsgevonden naar beide functies.

Naast bovenstaande bezoldiging vindt ook vanuit Alliander doorbelasting van stafkosten plaats aan de netbeheerder. Omdat het in de Uitvoeringsregeling WNT onduidelijk is welke van deze kosten vallen onder de definitie van bezoldiging bij een topfunctionaris zonder dienstbetrekking in het geval van intra-groep-detachering, zijn deze doorbelaste kosten niet als bezoldiging verantwoord.

Cross-border lease transacties

In de periode 1998 tot en met 2000 zijn door dochterondernemingen van Alliander N.V. voor netwerken US CBL-transacties aangegaan. De in de leases ondergebrachte netwerken zijn voor een langdurige periode verhuurd aan Amerikaanse partijen (headlease), die deze activa vervolgens weer hebben onderverhuurd aan de desbetreffende dochterondernemingen (sublease). Aan het einde van de sublease bestaat de optie de rechten van de Amerikaanse wederpartij onder de headlease af te kopen en de transactie aldus te beëindigen. De baten uit de CBL's zijn verantwoord in het jaar van afsluiten van de desbetreffende transactie. In december 2021 zijn twee van de drie nog lopende CBL's vervroegd beëindigd. Als gevolg hiervan is geen enkel gas- of warmtenetwerk meer met een Amerikaanse lease belast. Uitsluitend het elektriciteitsnetwerk in het gebied Randmeren zit nog in een CBL-transactie. Daarvoor hebben we de optie gelicht waardoor de looptijd begin 2025 eindigt. De totale nettoboekwaarde bedraagt ultimo 2023 ongeveer € 400 miljoen (ultimo 2022: € 340 miljoen).

Met betrekking tot de resterende CBL-transactie bestaan contractuele voorwaardelijke en onvoorwaardelijke rechten en verplichtingen. In verband met de transactie staat in deposito bij meerdere financiële instellingen, dan wel is belegd in waardepapieren, ultimo 2023 een totaalbedrag van \$ 664 miljoen (2022: \$ 655 miljoen).

Aangezien geen beschikkingsmacht bestaat over de beleggingen en de daarbij behorende verplichtingen, worden deze niet als activa en passiva van Alliander beschouwd en zijn de desbetreffende bedragen niet opgenomen in de geconsolideerde cijfers van Alliander.

Ultimo 2023 bedraagt het 'netto strip risk' (het gedeelte van de 'termination value' – dat wil zeggen de bij een voortijdig einde van de transactie mogelijk aan de Amerikaanse tegenpartij te betalen vergoeding – dat niet uit de hiertoe aangehouden deposito's en beleggingen kan worden voldaan) voor de nog lopende transactie \$ 25 miljoen (2022: \$ 32 miljoen). Het strip risk wordt in hoge mate beïnvloed door de marktontwikkelingen.

In december 2021 zijn de sub-subleases aan Vattenfall Warmte van de aan Alliander N.V. toebehorende warmtenetwerken in Duiven- Westervoort en Almere-Stad van rechtswege afgelopen. In dat kader zijn door middel van een juridische splitsing beide warmtenetwerken op 12 april 2022 tegen de boekwaarde overgedragen aan twee door Alliander N.V. nieuw opgerichte vennootschappen.

Activa aangehouden voor verkoop

De post activa aangehouden voor verkoop ultimo 2022 heeft volledig betrekking op de locatie Spaklerweg te Amsterdam. In juni 2023 heeft overdracht plaatsgevonden aan de gemeente Amsterdam, een gevolg van de verkoopovereenkomst in 2014.

Leningovereenkomst Alliander

In juni 2015 heeft Alliander onder andere een langlopende lening verstrekt aan Liander van € 2.566 miljoen. Dit bedrag is in 2015 verrekend met het rekening courant saldo. Dit betekent dat tussen Alliander en Liander twee financieringsovereenkomsten bestaan, te weten een langlopende leningovereenkomst, met name ter financiering van vervanging en uitbreiding van netten, en daarnaast de huidige separate rekening-courant overeenkomst ter financiering van werkkapitaal. Op deze wijze sluiten de looptijden van de financieringsovereenkomsten beter aan op de looptijden van de activa.

De langlopende leningovereenkomst met Liander heeft een looptijd van 10 jaar en zal na afloop jaarlijks stilzwijgend worden verlengd met telkenmale een periode van één jaar. De rente voor 2023 bedraagt 1,9% (2022: 1,3%). De grondslag voor het rentetarief is de gemiddelde kostenvoet op de uitstaande leningportefeuille van Alliander N.V. rekening houdend met risico-opslag. De rente wordt jaarlijks opnieuw vastgesteld. Aflossing vindt uiterlijk na afloop van de overeenkomst plaats. De reële waarde bedraagt ultimo 2023 € 2.518 miljoen (2022: € 2.421 miljoen).

Voorwaardelijke verplichtingen

Liander heeft per en direct na balansdatum een aantal claims ontvangen. Daarnaast is Liander per balansdatum betrokken bij een aantal rechtszaken voortvloeiend uit reguliere bedrijfsactiviteiten. Deze claims/rechtszaken kunnen eventueel bij een nadelige uitspraak een materieel effect hebben op de cijfers van Liander. Voor zover noodzakelijk geacht zijn hiervoor voorzieningen getroffen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er is geen sprake van gebeurtenissen na balansdatum.

Opgemaakt te Arnhem, 5 juni 2024

Liander N.V.

M.J. Otto

Voorzitter directie Liander N.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de directie van Liander N.V.

Verklaring over de in het jaarbericht opgenomen jaarcijfers

Ons oordeel met beperking

Wij hebben de in dit jaarbericht 2023 op pagina 5 tot en met pagina 20 opgenomen jaarcijfers van Liander N.V. te Arnhem over het boekjaar 2023 (hierna: jaarcijfers) gecontroleerd. De verantwoording inzake de Wet normering topinkomens (hierna WNT verantwoording) is opgenomen in de jaarcijfers.

Naar ons oordeel, uitgezonderd de mogelijke gevolgen van de aangelegenheden beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking',

- geven de in dit jaarbericht opgenomen jaarcijfers een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Liander N.V. per 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met de in de toelichting op de geconsolideerde jaarcijfers, zoals opgenomen op pagina 9 tot en met 20, door de vennootschap beschreven grondslagen; en
- is de in de jaarcijfers van Liander N.V. opgenomen WNT-verantwoording inzake Liander N.V. over 2023 in alle van materieel belang zijnde aspecten opgesteld in overeenstemming met de bepalingen bij en krachtens de Wet Normering Topinkomens (WNT).

De jaarcijfers bestaan uit:

1. De geconsolideerde winst-en-verliesrekening over 2023.
2. Het overzicht totaalresultaat over 2023.
3. De geconsolideerde balans per 31 december 2023.
4. Het geconsolideerde kasstroomoverzicht over 2023.
5. Het mutatieoverzicht van het geconsolideerde eigen vermogen per 31 december 2023.
6. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, waaronder de WNT-verantwoording.

De basis voor ons oordeel met beperking

De beperking in ons oordeel heeft betrekking op WNT-aangelegenheden bij intra-groep detachering. Liander N.V. heeft in de jaarcijfers in de paragraaf 'Overige toelichtingen' op de pagina's 18 en 19 toegelicht op welke topfunctionarissen bij welke WNT instellingen de omstandigheden, zoals hierna nader toegelicht, toezien.

Wij zijn niet in staat geweest:

- vast te stellen of in de overige doorbelaste kosten nog bezoldigingscomponenten zijn opgenomen die aan het vervullen van de topfunctie moeten worden toegerekend, omdat de WNT wet- en regelgeving niet voorziet in een limitatieve opsomming van de componenten die tot de WNT-bezoldiging gerekend moeten worden bij intra-groep detachering;
- vast te stellen of de verantwoorde deeltijdfactor van de betreffende topfunctionarissen overeenkomt met de praktijk, onder meer omdat de WNT wet- en regelgeving niet voorziet in de wijze van toerekening van groepsbrede activiteiten aan individuele WNT-instellingen, alsmede als gevolg van het ontbreken van een vorm van tijdsregistratie.

Als gevolg hiervan zijn wij niet in staat geweest voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen om vast te stellen dat de WNT-gegevens over zowel 2023 als 2022 van de topfunctionarissen bij de WNT-instelling, inclusief een eventuele onverschuldigde betaling als gevolg van WNT-bezoldigingselementen die mogelijk in de overige doorbelaste kosten zijn begrepen, in overeenstemming zijn met de bepalingen bij en krachtens de WNT.

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol WNT 2023 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarcijfers'.

Wij zijn onafhankelijk van Liander N.V. zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel met beperking.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5 lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Andere informatie

Het jaarbericht omvat andere informatie, naast de jaarcijfers en onze controleverklaring daarbij.

De andere informatie bestaat uit:

- De inleiding,
- De kerncijfers,
- De enkelvoudige jaarrekening per 31 december 2023,
- Het Besluit financieel beheer netbeheerder,
- De gesegmenteerde informatie,
- De overeenkomsten met verwante bedrijven,
- De Verklaring Naleving Gedragscode voor Netbeheerders,
- De Verklaring ex artikel 43, lid 9 sub b Elektriciteitswet 1998 en ex artikel 32, lid 11 sub b Gaswet, en
- De investeringen en betrouwbaarheid netten.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarcijfers verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarcijfers.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder in overeenstemming met geldende wet- en regelgeving.

Benadrukking van de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik

Wij vestigen de aandacht op pagina 3 in het jaarbericht waarin is uitgezet voor welk doel de jaarcijfers van Liander N.V. zijn opgesteld en met welke basis voor financiële verslaggeving. De jaarcijfers van Liander N.V. zijn opgesteld door de directie van de vennootschap om uitvoering te geven aan de wettelijke verplichtingen zoals gesteld in artikel 43 van Elektriciteitswet 1998 en artikel 32 van de Gaswet. Hierdoor zijn de jaarcijfers mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Verantwoordelijkheden van de directie voor de jaarcijfers

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarcijfers in overeenstemming met de in de toelichting op de geconsolideerde jaarcijfers, zoals opgenomen op pagina 9 tot en met 20, door vennootschap beschreven grondslagen. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanig interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opstellen van de jaarcijfers mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opstellen van de jaarcijfers moet de directie afwegen of de entiteit in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarcijfers opstellen op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de entiteit te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de entiteit haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de de jaarcijfers.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de entiteit.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarcijfers

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarcijfers nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarcijfers afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarcijfers staan.
- Het vaststellen dat de door het de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de entiteit haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarcijfers. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarcijfers en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarcijfers de onderliggende transacties en gebeurtenissen zonder materiële afwijkingen weergeven.

Wij communiceren met de directie onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 5 juni 2024

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend:

B.C.J. Dielissen

Enkelvoudige jaarrekening

Jaarrekening ex artikel 2:403 lid 1a BW

Alliander N.V. heeft voor zijn dochteronderneming Liander N.V. een aansprakelijkheids- en instemmingsverklaring als bedoeld in artikel 2:403 BW (403-verklaring) bij de KvK gedeponereerd. Dit betekent dat de statutaire enkelvoudige jaarrekening van Liander N.V. mag worden opgesteld conform artikel 2:403 lid 1a BW. Onderstaand zijn de enkelvoudige verkorte balans per 31 december 2023 en winst- en verliesrekening over 2023 opgenomen.

Balans (voor winstbestemming)

€ miljoen	31-12-2023	31-12-2022
Activa		
Vaste activa	9.703	8.933
Vlottende activa	604	470
Activa aangehouden voor verkoop	-	8
Totaal activa	10.307	9.411
Eigen vermogen en verplichtingen		
Eigen vermogen		
Aandelenkapitaal en reserves	2.763	2.400
Resultaat boekjaar	273	187
Totaal eigen vermogen	3.036	2.587
Verplichtingen		
Langlopende verplichtingen	4.555	4.494
Kortlopende verplichtingen	2.716	2.330
Totaal verplichtingen	7.271	6.824
Totaal eigen vermogen en verplichtingen	10.307	9.411

Winst- en verliesrekening

€ miljoen	2023	2022
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening na belastingen	273	187
Saldo overige baten en lasten na belastingen	-	-
Nettoresultaat	273	187

Opgemaakt te Arnhem, 5 juni 2024

Liander N.V.

M.J. Otto

Voorzitter directie Liander N.V.

Winstbestemming 2022

Ingevolge het aandeelhoudersbesluit d.d. 4 juli 2023 inzake de vaststelling van de jaarrekening over 2022 is het resultaat na belastingen over 2022 van Liander (€ 187 miljoen) toegevoegd aan de overige reserves. Daarnaast heeft een agiostorting plaatsgevonden van € 175 miljoen. Hierbij is rekening gehouden met de verplichting te voldoen aan de minimaal vereiste financiële ratio's zoals vermeld in het Besluit financieel beheer netbeheerder.

Winstbestemming 2023

Voorgesteld wordt het resultaat na belasting over het boekjaar 2023 van € 273 miljoen toe te voegen aan de overige reserves. Het voorstel winstbestemming is niet in de balans per 31 december 2023 verwerkt. Bij dit voorstel is rekening gehouden met de verplichting te voldoen aan de minimaal vereiste financiële ratio's zoals vermeld in het Besluit financieel beheer netbeheerder.

Besluit financieel beheer netbeheerder

In het Besluit financieel beheer netbeheerder worden eisen gesteld aan het financieel beheer van een netbeheerder om hiermee zijn wettelijke taken uit te voeren. Het gaat hierbij met name om de investeringen die een netbeheerder moet doen in zijn netten om deze in werking te hebben, te onderhouden, te vernieuwen en uit te breiden.

In het besluit wordt een viertal ratio's genoemd waaraan de netbeheerder (Liander) minimaal moet voldoen, te weten:

1. Bedrijfsresultaat gedeeld door bruto rentelasten: minimaal 1,7;
2. De som van resultaat na belastingen, afschrijvingen, amortisatie, mutatie latente belastingen, non cash kosten en bruto rentelasten gedeeld door bruto rentelasten (FFO/bruto rentelasten): minimaal 2,5;
3. De som van resultaat na belastingen, afschrijvingen, amortisatie, mutatie latente belastingen, non cash kosten gedeeld door totale schuld (FFO/totale schuld): minimaal 0,11;
4. Totale schuld gedeeld door de som van eigen vermogen en totale schuld: maximaal 70%.

In onderstaand overzicht worden de voorgeschreven ratio's vermeld met daarnaast de berekende ratio's voor Liander over 2023 en 2022.

Ratio's Besluit financieel beheer netbeheerder¹

	Norm	2023	2022
1. Bedrijfsresultaat / bruto rentelasten	$\geq 1,7$	4,7	5,3
2. FFO / bruto rentelasten	$\geq 2,5$	8,5	10,4
3. FFO / totale schuld	$\geq 0,11$	0,14	0,12
4. Totale schuld / (totale schuld + eigen vermogen)	$\leq 70\%$	64%	63%

¹ Bij de berekening van deze ratio's over 2023 en 2022 is rekening gehouden met het voorstel winstbestemming/agio'storting.

Gesegmenteerde informatie

Segmentatie geconsolideerde winst- en verliesrekening

€ miljoen	2023			Overig	Totaal
	Gereguleerde domeinen				
	Elektriciteit	Gas	Meetdienst		
Omzet	1.752	488	117	11	2.368
Af: Kosten van transportdiensten en van distributieverliezen	744	11	-	5	760
Brutomarge	1.008	477	117	6	1.608
Amortisatie bijdragen	59	21	1	-	81
Overige bedrijfsopbrengsten	66	10	4	-	80
Voor bedrijfsactiviteiten beschikbaar saldo	1.133	508	122	6	1.769
Afschrijvingen en buitengebruikstellingen	257	109	74	4	444
Precariokosten	-1	-	-	-	-1
Overige bedrijfskosten	625	167	72	6	870
Totale bedrijfskosten	881	276	146	10	1.313
Bedrijfsresultaat	252	232	-24	-4	456
Gesegmenteerde activa					
Materiële vaste activa	6.744	2.119	451	108	9.422
Overig					
Investeringen IFRS (netto)	941	171	49	9	1.170
Investeringen RAR	778	170	51	-	999
Dotaties personeelsvoorzieningen	16	4	2	-	22
Onttrekking personeelsvoorzieningen	14	4	2	-	20
Dotatie verwijderen oude gasaansluitingen	-	-	-	-	-
Dotaties debiteuren	2	-	-	-	2
Onttrekking debiteuren	4	1	-	-	5

€ miljoen	2022			Overig	Totaal
	Gereguleerde domeinen				
	Elektriciteit	Gas	Meetdienst		
Omzet	1.219	410	160	11	1.800
Af: Kosten van transportdiensten en van distributieverliezen	446	62	-	2	510
Brutomarge	773	348	160	9	1.290
Amortisatie bijdragen	56	23	1	1	81
Overige bedrijfsopbrengsten	56	9	2	4	71
Voor bedrijfsactiviteiten beschikbaar saldo	885	380	163	14	1.442
Afschrijvingen en buitengebruikstellingen	235	114	79	4	432
Precariokosten	-1	-	-	-	-1
Overige bedrijfskosten	495	144	62	5	706
Totale bedrijfskosten	729	258	141	9	1.137
Bedrijfsresultaat	156	122	22	5	305
Gesegmenteerde activa					
Materiële vaste activa	5.932	2.057	478	95	8.562
Overig					
Investeringen IFRS (netto)	775	151	47	3	976
Investeringen RAR	630	138	46	-	814
Dotaties personeelsvoorzieningen	8	2	1	1	12
Onttrekking personeelsvoorzieningen	13	4	2	-	19
Dotatie verwijderen oude gasaansluitingen	-	-	-	-	-
Dotaties debiteuren	2	2	-	-	4
Onttrekking debiteuren	4	1	-	-	5

Toelichting

Algemeen

Vershil IFRS en RAR

De cijfers in dit overzicht zijn opgesteld op basis van IFRS en derhalve niet op basis van Regulatorische Accounting Regels (RAR) op basis waarvan de gereguleerde rapportages dienen te worden verantwoord. De belangrijkste verschillen tussen IFRS en RAR hebben betrekking op:

1. Verschillen in waardering van balans- en winst-en-verliesrekening posten en
2. Het doel waarvoor de RAR cijfers worden opgesteld en de uitkomst hiervan.

Ad 1) De verschillen in waardering hebben met name betrekking op voorzieningen, afschrijvingen, rente en de in de RAR uitgesloten kosten.

Ten aanzien van de voorzieningen wordt in de winst-en-verliesrekening onder IFRS de dotatie of vrijval verantwoord, terwijl regulatorisch de onttrekking wordt verwerkt in de gereguleerde kosten.

Inzake de afschrijvingen bepaalt de individuele netbeheerder zelf de economische gebruiksduren (afschrijvingstermijnen), terwijl regulatorisch dit voor alle netbeheerders hetzelfde is. Hierbij worden de geamortiseerde bijdragen onder IFRS separaat in de W&V verantwoord, terwijl regulatorisch deze onderdeel uitmaken van de afschrijvingen zelf. Voorts worden onder IFRS de versnelde afschrijvingen en/of mogelijke impairment direct in de balans en W&V verantwoord terwijl dit in regulatorisch perspectief niet gebeurt waardoor de last over de resterende levensduur wordt uitgesmeerd.

Voor wat betreft de rente worden onder IFRS de financiële baten en lasten, voornamelijk betrekking hebben op de rentedragende verplichtingen, in de W&V verantwoord terwijl regulatorisch de rente wordt berekend over de door de toezichthouder vastgestelde activa waarde (SAV).

Tot slot worden enkele specifiek in de RAR opgesomde kostenposten uitgesloten terwijl die onder IFRS in de W&V worden verantwoord.

Ad 2) Bij de regionale netbeheerders is sprake van maatstafregulering. De boekhoudkundige regels, zoals vermeld in de RAR hebben daardoor een geheel andere doelstelling (inkomstenregulering) dan de jaarrekening volgens IFRS (getrouw beeld vermogen en resultaat). Een belangrijk aspect binnen deze maatstafregulering is daarnaast dat de kosten en investeringen op het totaal van de sector worden bepaald en vervolgens aan de hand van een ieders aandeel in de sector worden gealloceerd aan de afzonderlijke netbeheerders als basis voor de tarifiering. Dit is een geheel andere benadering dan de verantwoording van de individuele financiële resultaten van de afzonderlijke netbeheerders. De bepaling van een ieders aandeel vindt overigens door de ACM pas plaats aan het einde van de reguleringsperiode en niet derhalve ieder jaar.

Dit alles betekent dat de in het overzicht verantwoorde resultaten vanwege verschillen in waardering voor regulatorische doeleinden geheel anders kunnen zijn, maar belangrijker het feitelijke gereguleerde resultaat per netbeheerder pas bekend is na afloop van de reguleringsperiode nadat de allocatie van de sectorresultaten heeft plaatsgevonden.

De gesegmenteerde informatie is afgeleid van de door de externe accountant gecontroleerde jaarrekening van de netbeheerder en de opgestelde reguleringsdata welke beiden zijn voorzien van controleverklaringen. Op de gesegmenteerde informatie als zodanig heeft géén accountantscontrole plaatsgevonden.

Allocatie

De verdeling van de gesegmenteerde informatie naar de producten Elektriciteit, Gas en Metering zijn gebaseerd op de in de Reguleringsdata tot stand gekomen verhoudingen. Per product is de informatie verder toegerekend naar de onderliggende spannings- en drukniveaus. Voor omzet, materiële vaste activa en afschrijvingen is de informatie vastgelegd in de administratie. Voor wat betreft de Overige bedrijfskosten is de toerekening gebaseerd op onderliggende klantsegmenten waarbij bij elektriciteit de cascadering naar de geldende klantsegmenten volgens de tarieencode in aanmerking wordt genomen.

Segment Overig

De overige activiteiten bestaan onder andere uit de activiteiten op het gebied van grote gasaansluitingen en verhuur van warmtenetten.

Toelichting elektriciteit

Overzicht bedrijfsresultaat elektriciteit

€ miljoen	2023	2022
Omzet	1.752	1.219
Af: Kosten van transportdiensten en van distributieverliezen	744	446
Brutomarge	1.008	773
Amortisatie bijdragen	59	56
Overige bedrijfsopbrengsten	66	56
Voor bedrijfsactiviteiten beschikbaar saldo	1.133	885
Afschrijvingen en buitengebruikstellingen	257	235
Precariokosten	-1	-1
Overige bedrijfskosten	625	495
Totale bedrijfskosten	881	729
Bedrijfsresultaat	252	156

Omzet elektriciteit

€ miljoen	2023	2022
Hoogspanning	43	23
Tussenspanning	140	91
Middenspanning	410	273
Laagspanning	1.046	736
Transportdienst	1.639	1.123
Hoogspanning	-	-
Tussenspanning	9	7
Middenspanning	14	12
Laagspanning	90	77
Aansluitdienst	113	96
Totale omzet elektriciteit	1.752	1.219
Amortisatie bijdragen	59	56
Overige bedrijfsopbrengsten	66	56
Omzet en overige opbrengsten elektriciteit	1.877	1.331

Toelichting

Met de invoering van IFRS 15 vanaf 1 januari 2018 zijn de geamortiseerde bijdragen onderdeel geworden van de omzet.

De overige bedrijfsopbrengsten bestaan met name uit:

- Verplaatsen, wijzigen en verwijderen van aansluitingen, PAV Maatwerkaansluitingen, tijdelijke aansluitingen en afsluiten en heraanluiten;
- In rekening gebrachte schades en storingen, incasso-, administratie- en aanmaningskosten.

Afschrijvingen elektriciteit

€ miljoen	2023	2022
Hoogspanning	27	26
Tussenspanning	27	25
Middenspanning	114	103
Laagspanning	89	81
Totaal afschrijvingen elektriciteit	257	235

Overige bedrijfskosten elektriciteit

€ miljoen	2023		2022	
Hoogspanning	-	-	-	-
Tussenspanning	75	53	75	53
Middenspanning	280	228	280	228
Laagspanning	270	214	270	214
Totaal overige bedrijfskosten elektriciteit	625	495	625	495

Materiële vaste activa elektriciteit

€ miljoen	2023		2022	
	Investeringen	Boekwaarde	Investeringen	Boekwaarde
Hoogspanning	10	521	9	484
Tussenspanning	29	766	22	681
Middenspanning	610	3.190	510	2.731
Laagspanning	292	2.267	234	2.036
Totaal	941	6.744	775	5.932

Volume transportdienst elektriciteit

	2023		2022	
A. Volumes netvlakken HS en TS				
Afnemers HS (110-150kV)				
Vastrecht transportdienst	2	2	2	2
kW gecontracteerd per jaar	1.159.745	905.576	1.159.745	905.576
kW max per maand	10.785.050	9.352.692	10.785.050	9.352.692
Afnemers HS (110-150kV) maximaal 600 uur per jaar				
Vastrecht transportdienst	5	2	5	2
kW gecontracteerd per jaar	161.560	19.029	161.560	19.029
kW max per week	811.024	432.435	811.024	432.435
Afnemers TS (25-50kV)				
Vastrecht transportdienst	7	7	7	7
kW gecontracteerd per jaar	90.120	82.755	90.120	82.755
kW max per maand	657.071	726.262	657.071	726.262
Afnemers TS (25-50kV) maximaal 600 uur per jaar				
Vastrecht transportdienst	8	8	8	8
kW gecontracteerd per jaar	81.837	77.128	81.837	77.128
kW max per week	1.073.932	1.401.051	1.073.932	1.401.051
Afnemers Trafo HS+TS/MS				
Vastrecht transportdienst	381	364	381	364
kW gecontracteerd per jaar	2.032.152	1.920.991	2.032.152	1.920.991
kW max per maand	14.205.284	14.326.151	14.205.284	14.326.151
Afnemers Trafo HS+TS/MS maximaal 600 uur per jaar				
Vastrecht transportdienst	6	5	6	5
kW gecontracteerd per jaar	36.143	32.627	36.143	32.627
kW max per week	347.254	307.203	347.254	307.203
B. Volumes netvlak MS				
Afnemers MS (1-20kV) -Distributie				
Vastrecht transportdienst	9.768	9.509	9.768	9.509
kW gecontracteerd per jaar	3.925.696	3.661.724	3.925.696	3.661.724
kW max per maand	27.592.424	27.206.109	27.592.424	27.206.109
kWh tarief normaal	7.992.688.521	8.144.644.596	7.992.688.521	8.144.644.596
Afnemers Trafo MS/LS				
Vastrecht transportdienst	16.865	16.537	16.865	16.537
kW gecontracteerd per jaar	1.427.981	1.378.515	1.427.981	1.378.515
kW max per maand	9.994.805	9.883.497	9.994.805	9.883.497
kWh tarief normaal	2.361.962.495	2.391.666.631	2.361.962.495	2.391.666.631

C. Volumes netvlak LS**Afneemers LS**

Vastrecht transportdienst	8.241	8.387
kW gecontracteerd	261.645	260.221
kWh tarief laag	149.646.392	155.651.146
kWh tarief normaal	206.071.960	209.683.979

Kleinverbruikers (t/m 3*80A op LS)

Vastrecht transportdienst t/m/1*6A LS geschakeld	796.288	798.695
Vastrecht transportdienst t/m 3*80A op LS	3.299.067	3.265.560

Kleinverbruikers (t/m 3*80A op LS) capaciteitstarieven

> 3*63A t/m 3*80A	25.455	24.475
> 3*50A t/m 3*63A	22.895	22.924
> 3*35A t/m 3*50A	27.712	27.576
> 3*25A t/m 3*35A	68.493	67.310
t/m/ 3*25A+ alle 1-fase aansluitingen	3.154.134	3.122.947
t/m 1*6A op het geschakelde net	796.288	798.695

D. Volumes blindvermogen**Kleinverbruikers (t/m 3*80A op LS) capaciteitstarieven**

kVArh blindvermogen MS en hoger	329.245.784	376.466.598
kVArh blindvermogen lager dan MS	18.996.977	19.196.729

Volumes periodieke aansluitvergoedingen**Periodieke aansluitvergoeding (per aansluiting)**

	2023	2022
t/m 1*6A	796.288	798.696
> 1*6A t/m 3*25A	3.154.151	3.122.968
> 3*25A t/m 3*80A	144.916	142.592
> 3*80A t/m 175 KVA	20.237	19.983
> 175 KVA t/m 1750 kVA	14.640	14.470
> 1750 KVA t/m 3000 kVA	377	370
> 3000 KVA t/m10000 kVA	213	194

Periodieke aansluitvergoeding meerlengte per meter > 25 meter

3 - 10 MVA	1.542.092	1.441.676
------------	-----------	-----------

De volumes zijn ontleend aan de verantwoording in de reguleringsdata aan de ACM en zijn tevens gebruikt voor de cascadering naar spanningsniveau volgens de tarievcodes.

Toelichting gas

Overzicht bedrijfsresultaat gas

€ miljoen	2023	2022
Omzet	488	410
Af: Kosten van transportdiensten en van distributieverliezen	11	62
Brutomarge	477	348
Amortisatie bijdragen	21	23
Overige bedrijfsopbrengsten	10	9
Voor bedrijfsactiviteiten beschikbaar saldo	508	380
Afschrijvingen en buitengebruikstellingen	109	114
Precariokosten	-	-
Overige bedrijfskosten	167	144
Totale bedrijfskosten	276	258
Bedrijfsresultaat	232	122

Omzet gas

€ miljoen	2023	2022
Extra hoge druk	-	-
Hoge druk	20	16
Lage druk	357	303
Transportdienst	377	319
Extra hoge druk	-	-
Hoge druk	1	1
Lage druk	110	90
Aansluitdienst	111	91
Totale omzet gas	488	410
Amortisatie bijdragen	21	23
Overige bedrijfsopbrengsten	10	9
Omzet en overige opbrengsten gas	519	442

Toelichting

Met de invoering van IFRS 15 vanaf 1 januari 2018 zijn de geamortiseerde bijdragen onderdeel geworden van de omzet.

De overige bedrijfsopbrengsten bestaan met name uit:

- Verplaatsen, wijzigen en verwijderen van aansluitingen, tijdelijke aansluitingen en afsluiten en heraanluiten;
- In rekening gebrachte schades en storingen, incasso-, administratie- en aanmaningskosten.

Afschrijvingen gas

€ miljoen	2023	2022
Extra hoge druk	-	-
Hoge druk	17	16
Lage druk	45	44
Overig	-	-
Afschrijvingen transportdienst	62	60
Hoge druk	3	3
Lage druk	44	51
Overig	-	-
Afschrijvingen aansluitdienst	47	54
Totaal afschrijvingen gas	109	114

Overige bedrijfskosten gas

€ miljoen	2023	2022
Extra hoge druk	-	-
Hoge druk - onderhoud en herstel	30	16
Lage druk - onderhoud en herstel	63	64
Overig	-	-
Overige bedrijfskosten transportdienst	93	80
Extra hoge druk	-	-
Hoge druk - overig	7	9
Lage druk - overig	67	55
Overig	-	-
Overige bedrijfskosten aansluitdienst	74	64
Totaal overige bedrijfskosten gas	167	144

Materiële vaste activa gas

€ miljoen	2023		2022	
	Investeringen	Boekwaarde	Investeringen	Boekwaarde
Extra hoge druk	-	-	-	-
Hoge druk	23	322	22	319
Lage druk	117	1.005	96	949
Overig	-	-	-	-
Materiële vaste activa transportdienst gas	140	1.327	118	1.268
Extra hoge druk	-	-	-	-
Hoge druk	-	39	2	38
Lage druk	31	753	31	751
Overig	-	-	-	-
Materiële vaste activa aansluitdienst gas	31	792	33	789
Totaal	171	2.119	151	2.057

Volume transportdienst gas < 16 bar

	2023	2022
A. Aantal kleinverbruikers en profielgrootverbruikers		
Kleinverbruikers		
=< 10 m3(n)h, jaarverbruik < 500 Nm3	458.344	321.912
=< 10 m3(n)h, jaarverbruik vanaf 500 Nm3 en < 4.000 Nm3	1.975.815	2.106.354
=< 10 m3(n)h, jaarverbruik vanaf 4.000 Nm3	35.413	55.285
> 10 en = < 16 m3(n)h	11.651	11.836
> 16 en = < 25 m3(n)h	18.989	19.442
> 25 en = < 40 m3(n)h	7.792	7.933
Profielgrootverbruikers		
> 40 en = < 65 m3(n)h	3.146	3.213
> 65 en = < 100 m3(n)h	3.412	3.464
> 100 en = < 160 m3(n)h	1.228	1.251
> 160 en = < 250 m3(n)h	362	377
> 250 m3(n)h	76	77
B. Aantal telemetriegrootverbruikers		
Aantal telemetriegrootverbruikers	2.770	2.799

Volumes periodieke aansluitvergoedingen gas

	2023	2022
A. Aantal afnemers per aansluitcategorie t/m 40 m3(n)h		
Lage druk aansluitingen		
0 t/m 10 m3(n)h	2.469.572	2.483.551
10 t/m 16 m3(n)h	11.651	11.836
16 t/m 25 m3(n)h	18.989	19.442
25 t/m 40 m3(n)h	7.792	7.933
B. Aantal afnemers per aansluitcategorie > 40 m3(n)h		
Lage druk aansluitingen		
40 t/m 65 m3(n)h	3.144	3.197
65 t/m 100 m3(n)h	3.818	3.884
100 t/m 160 m3(n)h	1.839	1.871
160 t/m 250 m3(n)h	1.029	1.046
250 t/m 400 m3(n)h	537	547
400 t/m 650 m3(n)h	292	297
650 t/m 1000 m3(n)h	162	164
1000 t/m 1600 m3(n)h	73	74
1600 t/m 2500 m3(n)h	16	16
vanaf 2500 m3(n)h	14	14

Toelichting meetdienst

Overzicht bedrijfsresultaat meetdienst

€ miljoen	2023	2022
Omzet elektriciteit	53	100
Omzet gas	64	60
Brutomarge	117	160
Amortisatie bijdragen	1	1
Overige bedrijfsopbrengsten	4	2
Voor bedrijfsactiviteiten beschikbaar saldo	122	163
Afschrijvingen en buitengebruikstellingen	74	79
Overige bedrijfskosten	72	62
Totale bedrijfskosten	146	141
Bedrijfsresultaat	-24	22

Toelichting

Met de invoering van IFRS 15 vanaf 1 januari 2018 zijn de geamortiseerde bijdragen onderdeel geworden van de omzet.

De overige bedrijfsopbrengsten bestaan met name uit:

- Fraude en leegstand;
- Opbrengsten duo meters in het duo netbeheer gebied;
- Datacollectie voor andere netbeheerders in het kader van marktfacilitering.

Omzet meetdienst

€ miljoen	2023	2022
Omzet elektriciteit	53	100
Omzet gas	64	60
Omzet meetdienst	117	160

Afschrijvingen meetdienst

€ miljoen	2023	2022
Afschrijvingen elektriciteit	45	46
Afschrijvingen gas	29	33
Totaal afschrijvingen meetdienst	74	79

Overige bedrijfskosten meetdienst

€ miljoen	2023	2022
Bedrijfskosten elektriciteit	42	37
Bedrijfskosten gas	30	25
Totaal overige bedrijfskosten meetdienst	72	62

Materiële vaste activa meetdienst

€ miljoen	2023		2022	
	Investeringen	Boekwaarde	Investeringen	Boekwaarde
Meetdienst elektriciteit	34	272	30	284
Meetdienst gas	15	179	17	194
Totaal materiële vaste activa meetdienst	49	451	47	478

Overeenkomsten met verwante bedrijven

Ingevolge artikel 43 lid 6 van de Elektriciteitswet 1998 en artikel 32 lid 7 van de Gaswet dient de netbeheerder elk verwant bedrijf, waarmee de netbeheerder een overeenkomst heeft gesloten waarvan de opbrengst of de kosten een bedrag van € 4.500.000 te boven gaan, te vermelden. Daarbij dient tevens per bedrijf het aantal van die overeenkomsten te worden vermeld. De overeenkomsten met verwante bedrijven zijn als volgt:

Bedrijf	Overeenkomst in 2023	Aantal overeenkomsten
Alliander N.V.	Financiering, dienstverlening	3
Qirion B.V.	Uitbestede werkzaamheden	1
Alliander Telecom N.V.	Uitbestede werkzaamheden	1
Qtterra B.V.	Uitbestede werkzaamheden	1

Verklaring Naleving Gedragscode voor Netbeheerders

Aangaande gegevens uit kleinverbruik-meetinrichtingen die op afstand uitleesbaar zijn

Naam rechtspersoon: Liander N.V.

Statutaire vestigingsplaats: Arnhem

Periode: 1.1.2023 tot en met 31.12.2023

Liander N.V te Arnhem maakt voor het goed kunnen uitvoeren van haar diensten gebruik van meetgegevens die zijn verkregen uit kleinverbruik-meetinrichtingen die op afstand uitleesbaar zijn. In aanvulling op de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) hebben netbeheerders in de Nederlandse energiebranche een gedragscode opgesteld ten aanzien van het gebruik, het vastleggen, het uitwisselen en het bewaren van gegevens die zijn verkregen uit een kleinverbruik-meetinrichting die op afstand uitleesbaar is.

Gedragscode Slim Netbeheer

De Gedragscode Slim Netbeheer is op 19 april 2022 door de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) goedgekeurd. Op 11 juli 2023 heeft de AP Netbeheer Nederland geaccrediteerd als toezichhoudend orgaan op de gedragscode. Hiermee is de gedragscode daadwerkelijk van kracht als AVG-gedragscode.

De Gedragscode ziet op de verwerking van persoonsgegevens door een netbeheerder bij de verwerking van meetgegevens noodzakelijk voor netbeheerdoeleinden. Onder netbeheerdoeleinden worden in deze verstaan de werkzaamheden die een netbeheerder in het kader van zijn wettelijke taak uitvoert om:

- het transport van energie over alle netten op een veilige, betrouwbare en op de meest doelmatige wijze te waarborgen;
- onderbrekingen van het transport van energie te voorkomen en op te lossen;
- de energiebalans op alle netten te handhaven of te herstellen;
- zijn net te beschermen tegen mogelijke invloed van buitenaf.

De website van de branchevereniging Netbeheer Nederland (www.netbeheernederland.nl/gedragscode) is de centrale locatie waar afnemers door de netbeheerders worden geïnformeerd over deze gedragscode. Hier zijn de vastgestelde specifieke netbeheerdoeleinden waarvoor meetgegevens worden gebruikt vermeld, is de wijze opgenomen waarop de belangen van afnemers worden gewaarborgd en staat uitgelegd waar betrokkenen terecht kunnen met hun vragen en klachten.

De netbeheerders hebben in 2023 geen klachten van betrokkenen ontvangen in het kader van de Gedragscode.

De netbeheerders hebben in het kader van de Gedragscode onderstaande verwerkingen van meetgegevens voor specifieke netbeheerdoeleinden beoordeeld en vastgesteld. Uit deze beoordelingen blijkt dat er geen verwerkingen zijn die waarschijnlijk een hoog risico hebben voor de rechten en vrijheden van betrokkenen waarvoor de uitvoering van een DPIA-beoordeling noodzakelijk is gebleken. Liander N.V. heeft gedurende de bovenvermelde periode gebruik gemaakt van geselecteerde verwerkingen:

- Storingslokalisatie – het opsporen van storingen.
- Borgen gewenste spanning bij klanten – voorkomen en oplossen van spanningsproblemen.
- Borgen gewenste spanning bij klanten – controleren spanning zonder directe aanleiding.
- Klantcompensatie na storing.
- Zonnepanelen detectie.
- Borgen gewenste spanning bij klanten – bepalen effectiviteit interventie.

Hierbij verklaart M.J. Otto, dat Liander N.V. te Arnhem zich gedurende de bovenvermelde periode heeft gehouden aan het gestelde in de regels en verplichtingen, genoemd in de Gedragscode Slim Netbeheer, zoals goedgekeurd door de Autoriteit Persoonsgegevens op 19 april 2022.

Arnhem, 5 juni 2024

M.J. Otto

Voorzitter directie Liander N.V.

Verklaring ex artikel 43, lid 9 sub b Elektriciteitswet 1998 en artikel 32, lid 11 sub b Gaswet

Ondergetekende, M.J. Otto, verklaart hierbij in zijn hoedanigheid van directievoorzitter van Liander N.V. dat:

De financiële verhouding tussen Liander N.V. en met hem verbonden groepsmaatschappijen als bedoeld in artikel 24b van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek in het jaar 2023 heeft voldaan aan de eisen die gesteld worden in artikel 17b, lid 1 van de Elektriciteitswet 1998, respectievelijk artikel 10c, lid 1 van de Gaswet, hetgeen betekent dat Liander N.V. in het jaar 2023 dergelijke groepsmaatschappijen niet heeft bevoordeeld boven andere ondernemingen waarmee die groepsmaatschappijen in concurrentie treden, of aan die groepsmaatschappijen anderszins voordelen heeft toegekend die verder gaan dan in het normale handelsverkeer gebruikelijk is.

Arnhem, 5 juni 2024

Liander N.V.

M.J. Otto
Voorzitter directie Liander N.V.

Investerings en betrouwbaarheid netten

Onze energienetten behoren tot de betrouwbaarste van de wereld. Wij zorgen ervoor dat dit in de toekomst ook zo blijft. Door middel van efficiënt beheer houden wij de huidige netten betaalbaar. Ook vinden wij het belangrijk dat klanten meer gemak en vertrouwen ervaren wanneer wij voor hen aan het werk zijn.

Investerings in het energienetwerk

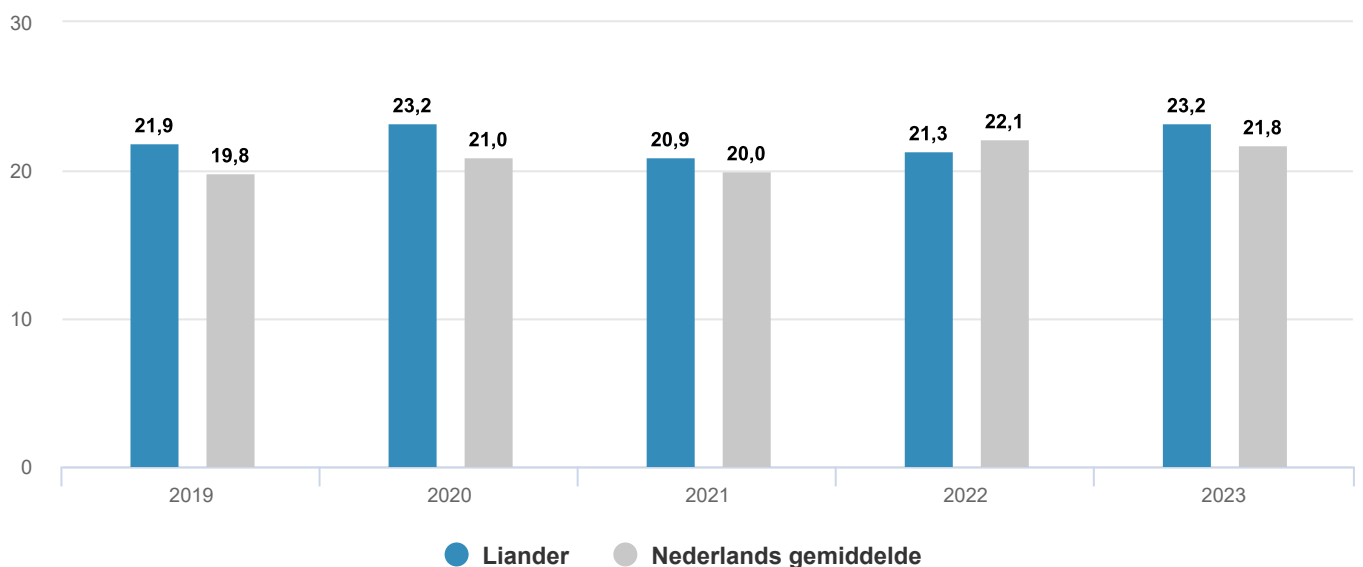
In 2023 hebben we € 1.305 miljoen geïnvesteerd in onder andere onze netwerken en de slimme meter (2022: € 1.114 miljoen). Hieronder wordt een verdeling gegeven van de investeringen per regio per 31 december 2023.

€ miljoen	Elektriciteit	Gas	Totaal
Amsterdam	108	62	170
Flevoland	80	4	84
Friesland	145	12	157
Gelderland	361	52	413
Noord-Holland	307	45	352
Zuid-Holland	112	17	129
Totaal	1.113	192	1.305

Betrouwbaarheid netten

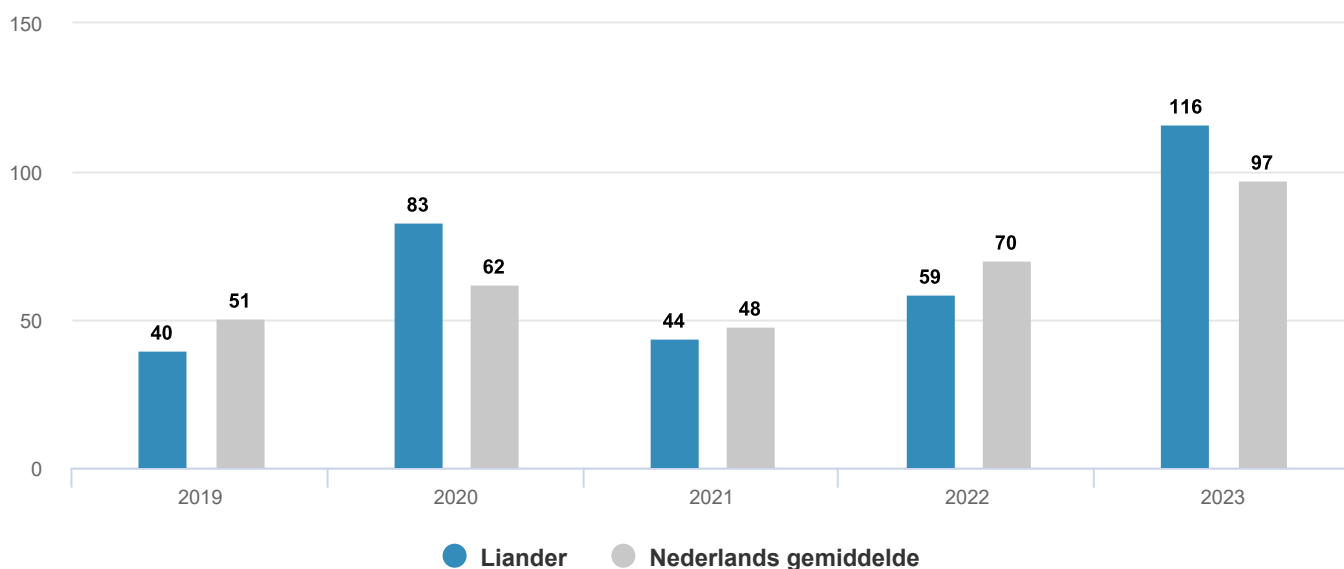
Onze klanten hadden in 2023 gemiddeld 23,2 minuten geen elektriciteit (2022: 21,3 minuten). Dat is net iets hoger dan de doelstelling van 23,0 minuten. De stijging ten opzichte van 2022 komt bijna geheel voor rekening van storingen in het laagspanningsnet. Door een toegenomen aantal storingen is de uitvalduur hoger dan in 2022. Daar staat tegenover dat de uitvalduur voor het middenspanningsnet is gedaald.

Gemiddelde uitvalduur elektriciteit per aansluiting (minuten)

Uitval van het gasnet komt relatief weinig voor. Fluctuaties in de uitvalduur van gas worden hoofdzakelijk veroorzaakt door incidentele verstoringen door derden, zoals graafwerkzaamheden, waarbij klanten langdurig gasloos zijn. Toch zagen we afgelopen jaar een stijging van het aantal seconden uitvalduur (116, ten opzichte van 59 in 2022). Deze is met name toe te schrijven aan storingen in Velsen-Noord en Culemborg. Zonder deze storingen zou de uitvalduur gemiddeld 40 seconden bedragen.

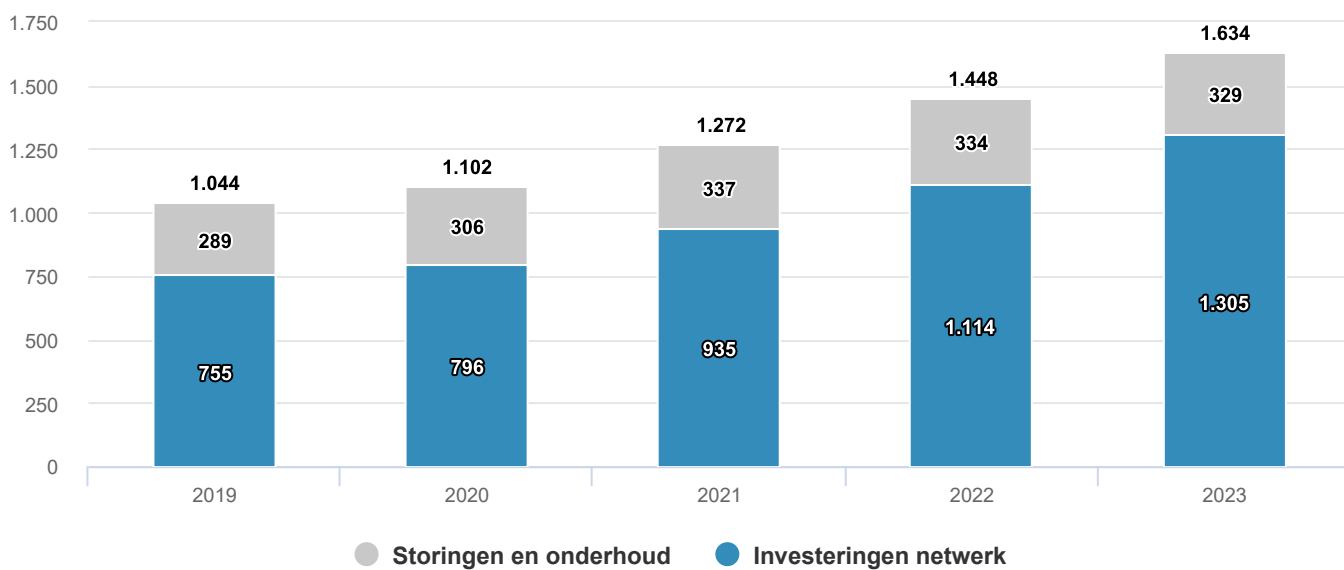
Gemiddelde uitvalduur gas per aansluiting (seconden)

Onderhoud aan infrastructuur

In 2023 hebben we € 1.634 miljoen uitgegeven aan onderhoud, vervanging en aanleg van onze energie-infrastructuur (2022: € 1.448 miljoen).

Onderhoudskosten van en investeringen in het net (€ miljoen)

5 juni 2024

Liander N.V.

Bezoekadres: Utrechtseweg 68,
6812 AH Arnhem
Postadres: Postbus 50, 6920 AB Duiven

info@liander.nl
www.liander.nl

Uitgave Liander N.V.

